NAŠA KOMUNA

GLASILO OBČINSKE KONFERENCE SZDL LJUBLJANA VIČ-RUDNIK ● LETO XIV ● ŠTEVILKA 9 ● 4. SEPTEMBER 1978

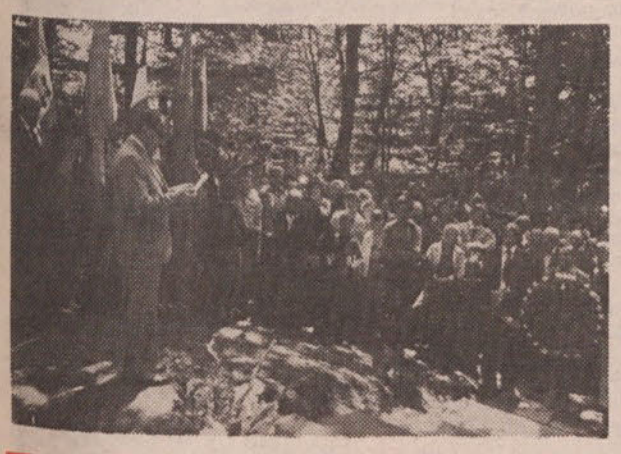

POMNIK OB DNEVU VSTAJE

Zapotok, 22. julija. Po težkem in deževnem včerajšnjem dnevu se je to jutro zbudilo v soncu in čistini prazničnega dne. Spokojnost in svežina narave sta obdajala udeležence spominske svečanosti. Spominske, ker se še danes mnogi domačini spominjajo tragičnih dogodkov iz druge svetovne vojne. V dnevih roške ofenzive je italijanski okupator 22. julija 1942 ustrelil Vida Ganonija iz Zapotoka v gozdu blizu šole. Naslednjega dne pa so rafali sovražnikovega krvavega orožja pokosili na istem kraju še življenja trinajstih vaščanov. Na ta dogodek je mimoidoče spominjala le skromna spominska tabla.

Dolgoletna želja krajanov, da svojim sovaščanom postavijo dostojen spomenik, se je tega julijskega dopoldneva tudi uresničila. Zbrani v gozdičku, nedaleč od Doma borcev in mladine v Zapotoku, so domačini, borci in gostje prisluhnili obujenim spominom na leto 1942. V svojem govoru je sekretar Občinskega komiteja ZKS Darko Perovšek podčrtal še posebej dolžnost slehernega člana naše samoupravne socialistične družbene skupnosti, da razvija in ohranja tradicije našega narodnoosvobodilnega boja. Revolucija se je rojevala v borbi proti okupatorju, nadaljevala pa v izgradnji naprednega, socialističnega, samoupravnega sistema. Ponosni na uspehe in dosežke moramo akcijo za naš boljši jutrišnji dan nadaljevati. Prav na to pa nas zavezujejo tudi sklepi XI. kongresa ZKJ.

Spomenik je odkril pionir iz Zapotoka, na njem pa so poleg opisa zločina in posvetila žrtvam vklesana še imena treh domačinov, ki jih je v letu 1944 umorila črna roka.

Granitno spominsko obeležje, zasnoval ga je akademski slikar Vladimir Lakovič, se v to naravno okolje nadvse primerno vklaplja.

Naj povemo, da so ob tej priložnosti na pročelju Doma borcev in mladine v Zapotoku odkrili tudi spominsko ploščo kurirjev-vezistov, ki so na tem območju imeli svojo postajo.

Utrinek iz počitniških dni

SEPTEMBRA NA ROBU

PRAZNIK TREH KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Ob obletnici zmage borcev Prešernove brigade nad utrjeno belogardistično postojanko v Turjaškem gradu praznujejo tri krajevne skupnosti Turjak, Velike Lašče in Rob svoj krajevni praznik. Vsako leto ga krajani praznujejo v drugi krajevni skupnosti. Tokrat je gostitelj in prireditelj praznovanja krajevna skupnost Rob. Vsa teža priprav praznovanja krajevnega praznika ne bo padla le na krajane KS Rob, marveč se bodo praznovanja aktivno udeležili tudi prebivalci drugih dveh krajevnih skupnosti.

V vasi Dednik blizu Roba bodo na dan praznovanja odkrili spomenik narodnemu heroju Mirku Jovanoviču, v Robu pa bodo odkrili spominsko ploščo z imeni žrtev NOB. Najzaslužnejšim krajanom bodo ob tej priložnosti podelili priznanja Osvobodilne fronte.

Poleg priprave kulturnega programa čaka krajane Roba tudi mnogo drugega, da bo imel njihov kraj kar se da praznično podobo. Med drugim nameravajo v tem mesecu asfaltirati tudi košarkarsko igrišče.

Kljub temu, da sodi Rob med nerazvite KS v naši občini, se lahko pohvalijo, da ni vasi, kjer ne bi imeli v hiši elektrike, letos pa imajo v gradnji vodovod v zadnjih devet vasi v krajevni skupnosti.

Vsega tega seveda ne bi bilo, če ljudje sami ne bi poprijeli za delo, si solidarno pomagali, nekaj denarja pa je primaknila tudi krajevna skupnost. Napredek teh krajev se kaže tudi v tem, da se ljudje več ne odseljujejo, marveč se bodo počasi pričeli vračati tudi tisti, ki so se pred leti odselili, če bodo v bližini doma našli primerno zaposlitev.

Kljub temu, da ob krajevnem prazniku ne bomo v Velikih Laščah priča otvoritvi nobenega objekta, ne moremo reči, da so krajani počivali v preteklem letu. Naselje Karlovica je pridobilo nekaj novih telefonskih priključkov, pri podružnični šoli pa so uredili igrišče, ki bo služilo tudi za rekreacijo prebivalcev Karlovice.

Kmetijska zadruga ureja del prostorov v zadružni zgradbi v Velikih Laščah, v katerem bo sodobno urejena mesnica, del prostorov pa je namenjen gostinski dejavnosti. V izgradnji je tudi zadružni dom, ki bo služil mnogim namenom krajanov. V njem bodo imeli prostore družbenopolitične organizacije ter društva.

Načrtov za prihodnja leta imajo še obilo, kako jih bodo uresničevali, je odvisno predvsem od njih samih.

Na pragu novega šolskega leta najbrž ne bo odveč omeniti, da je osnovna šola Velike Lašče v sodelovanju z Državno založbo Slovenije organizirala v šoli nabavo šolskih knjig, tako da staršem ni potrebno hoditi v Ljubljano zaradi tovrstnih nakupov, poleg tega poteka nakup pod strokovnim vodstvom. Osnovna šola je nabavila knjige za vse svoje podružnične šole, da jih staršem ne bo potrebno kupiti, prav tako bodo imeli brezplačne šolske knjige učenci petega razreda osnovne šole Velike Lašče.

Najpomembnejša pridobitev krajanov KS Turjak je dograditev vodovoda v Mali Osolnik. Za prihodnje leto imajo v mislih ambiciozen načrt — gradnjo novega gasilskega doma, v katerem bodo prostori tudi za družbenopolitične organizacije in društva.

F. PREŠEREN

Pri Turjaku že pobirajo krompir

9. SEPTEMBRA

ODKRITJE SPOMINSKIH OBELEŽIJ

Na Vanjem vrhu, Gabrovcih in Kamnah bodo v soboto, 9. septembra na priložnostnih svečanostih slovesno odkrili spomenike padlim borcem XVIII. divizije, ki so bili v času nemške ofenzive jeseni 1943. leta ustreljeni na območju krajevne skupnosti Golo-Zapotok.

Na Vanjem vrhu na Mokrcu je nemški okupator zverinsko pobil 9 težko ranjenih borcev. Na tem mestu je tudi grob ubitih partizanov. Prav tako so nemški vojaki zagrešili podoben zločin v Gabrovcih, kjer je padlo 12 zajetih borcev, v spomin na junaško smrt borca Antona Reichuna — 9. novembra 1943 — pa bo odkrit spomenik v Kamenu.

Spominska obeležja je projektiral akademski slikar Vladimir Lakovič, kamnoseška dela pa je opravil Branko Kunaver.

S skupnimi močmi do zastavljenih ciljev

Srednjeročno obdobje 1976—1980, za katero smo sprejeli programe našega družbenoekonomskega razvoja, se je že prevesilo v svojo drugo polovico. Kje smo in kaj smo dosegli? Na to vprašanje bo treba odgovoriti kaj kmalu, saj s številnimi instrumenti naše ekonomske politike, predvsem pa z dosedanjim dograjevanjem samoupravnih odnosov in vsebinskim uresničevanjem zakona o združenem delu, bi marsikatero skrenitev od programa lahko še naravnali, marsikatero »zamudo« še pospešili in pretirano poskakujoče kazalce obrzdali!

O samem uresničevanju srednjeročnega programa razvoja naše občine bodo delegati občinske skupščine in samoupravnih interesnih skupnosti spregovorili na enem izmed jesenskih zasedanj. Toda že zdaj je na dlani, da brez težav ne gre, tako v občini kot tudi v mestu. O tem je tekla beseda tudi na posvetu predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in skupščine mesta Ljubljane s predstavniki naše občine.

Mesto spreminja svojo podobo, sicer počasi, oziroma na mnogih mestih že rastejo gradbišča. Mnogo je bilo izrečenega o ljubljanskih vpadnicah, rekonstrukcijah (o zadnjih odločitvah in prvih začetkih gradnje objavljamo obsežno informacijo na straneh 6-7), še več o zastajanju stanovanjske gradnje in problemih legalizacije črnih gradenj. Še vedno ostaja v Ljubljani in še posebej na področju naše občine pol odprtih vprašanj izgradnje komunalne infrastrukture, na pol odprtih pač zato, ker so bila v zadnjem času sicer prisotna določena vlaganja (napeljave glavnih komunalnih vodov), vendar se moramo soočiti s situacijo, ko se komunalne organizacije srečujejo z nezadostnimi finančnimi sredstvi, vloga komunalnih skupnosti pa se šele dograjuje.

V vsakdanjem življenju se srečujemo z mnogimi ovirami pri izgradnji oziroma uporabi komunalnih naprav, zato je bila pobuda oziroma predlog o spremembah same tehnologije kmalu v našem mestu povsem upravičena. Naj še povemo, da te težave v precejšnji meri botrujejo tudi zaostanku izgradnje objekta iz programa samoprispevka II.

Ljubljansko barje, ki skorajda v celoti leži na območju naše občine, kljub svoji naravni nedarežljivosti vendarle odpira možnosti za razvoj, morda v stanovanjski, poljedelski smeri... O tem moramo Ljubljančani trezno premisliti in presoditi!

V občini obstajajo realne možnosti za gospodarske naložbe, za izgradnjo novih objektov. To smo začrtali tudi v svoj srednjeročni program in že so vidni prvi premiki. Vendar bo treba biti na tem področju stimulativnejši, prisotnih mora biti več pobud.

Učvrstitev delegatskega sistema, vloge samoupravnih interesnih skupnosti, družbenopolitičnega zbora so tiste naloge, ki jim moramo v Ljubljani posvetiti prednost pri razvijanju našega družbenopolitičnega sistema. Interesi vseh nas in naših hotenj morajo svoje cilje dosegati v doslednem uresničevanju srednjeročnih programov razvoja.

JANJA DOMITROVIČ

PRISPEVEK NAŠEGA DELEGATA NA XI. KONGRESU ZKJ

O MEDREPUBLIŠKEM SODELOVANJU

Naš delegat na zveznem kongresu ZKJ je bil tudi inž. JANEZ ČEMAŽAR. Na kongresu je sodeloval tudi s svojo pismeno razpravo, kjer je nakazal nekatere probleme, ki se porajajo pri poskusih medrepubliškega sodelovanja in pri medrepubliškem sodelovanju oziroma sodelovanju med različnimi delovnimi organizacijami v različnih republikah ali pa TOZD, ki imajo sedeže v več republikah. Zaradi različnih meril in hotenj pa tudi različnih dolgoročnih usmeritev, se poraja večkrat vrsta težav zaradi usklajevanja planov in hotenj. V svoji razpravi je inž. Čemažar prikazal vso to problematiko na primeru tobačne panoge. Primer tobačne panoge je namreč v mnogočem tipičen, tako zaradi tega, ker TTL sega na celotno področje Jugoslavije s svojimi cigaretami, da odkupuje surovine tudi po celotnem področju, da ima svoja prodajna mesta po celotni Jugoslaviji in organizirano proizvodnjo na več mestih. Vsa ta razdrobljenost v teritorialnem smislu po celotnem jugoslovanskem prostoru je narekovala v preteklosti tudi iskanje nekaterih originalnih rešitev, ki so se pokazale kot zelo uspešne in so sedaj lahko pripomoček, če ne že celo model, za marsikatero panogo in delovno organizacijo, ki sega po celotni Jugoslaviji. Sočasno z upoštevanjem vseh različnosti, ki se pojavljajo v posameznih republikah in celo posameznih regijah, pa je potrebno poskrbeti za ohranitev enotnosti jugoslovanskega trga. To pa je potrebno nenehno zagotavljati. V Tobačni tovarni Ljubljana so na tem področju, lahko rečemo celo, korak pred ostalimi, saj v Bosni in Hercegovini postavljajo TTL z njeno organizacijo TOZD Orašje kot primer ostalim kolektivom, kako organizirati delovno organizacijo. TTL pa ima svoje posebnosti in prednosti kot model ali vzor tudi v tem, da kot tovarna povezuje vse od pridelovalca tobačnih listov prek proizvajalca cigarete do trgovine, ki izdelke prodaja. »Delitev dohodka med posameznimi sodelavci v celotnem procesu poznamo pri nas že vrsto let,« pravi inž. Janez Čemažar. »Tak način delitve dela in tudi ustvarjenega — če hočete, zasluženega, teče že dolga leta. Res pa je, da je včasih izredno težko ugotavljati delež posameznika oziroma posameznega dela v procesu. Zakaj? Poglejte primer: delavec v tovarni izdela cigareto na milijone vrednem stroju z določenim trudom in določenimi stroški za material. Trgovski potnik, ki ponuja to cigareto, jo proda, pri tem se vozi v nekaj desettisočakov vrednem avtu — to je največja vrednost proizvodnega sredstva, ki jo ima — potuje sem in tja itd. Skratka, kako najti med tema ali celo med celima sklopoma povsem pravično razdelitev dohodka? Niz elementov je, ki jih je treba upoštevati in nikoli ni mogoče vseh ustrezno oceniti in vprašanje je, če je sploh mogoče vse odkriti. Preciznih meril ni in zato nas na tem področju čaka veliko dela in truda. O tem smo govorili tudi na kongresu.

Mislim, da smo našli za marsikaj izredno konkretne rešitve, saj so bile razprave dovolj konkretne. Marsikaj je bilo povedanega zelo odkrito in brez olepšavanja in zato je bilo mogoče predlagati tudi konkretne rešitve. Sedaj pa mora vsak komunist glede na sklepe kongresa v skladu z našim sistemom in ne glede na okolje in položaj, aktivno delovati. Seveda pa v skladu s položajem nosi tudi večjo ali manjšo odgovornost.

Po razpravah — tudi najodgovornejših v naši ZKJ — smo lahko optimistično razpoloženi. Glavna naloga pa je, po mojem, sedaj dogovoriti se, kako vse te načelne rešitve ter idejne rešitve, ki so nakazane in tudi znane, čim prej in čim bolje uresničiti. To ne bo lahko. Kdor bi si to predstavljal, bi s tem že škodil uresničevanju, saj mislim, da je potrebno lotiti se vsega z vso resnostjo in največjo možno prizadevnostjo in zavzetostjo.

Kongres je potekal v zelo ugodnem obdobju. Bil je v času, ko smo lahko ocenili učinek nove ustave v praksi in zakona o združenem delu in še nekaterih sistemskih zakonov. Politična bitka je dobljena, saj vsi ti zakoni in določila formalno veljajo. Sedaj moramo izbojevati le še bitko v praksi. Za to pa smo vsi komunisti zadolženi po sklepih kongresa. Ta kongres je bil tudi sicer enkraten tako v organizacijsko-tehničnem smislu kot tudi po slovesnosti — skratka, na zelo visokem nivoju,« pravi inž. Janez Čemažar.

MILOVAN DIMITRIĆ

Janez Čebulj

JANEZ ČEBULJ O PRIPRAVAH NA KONGRES SLOVENSKIH SINDIKATOV

VLOGA SINDIKALNEGA SVETA AKTIVNEJŠA!

»Kongres slovenskih sindikatov, ki bo oktobra v Mariboru, bo sicer podal temeljito oceno in obračun dela, nakazal pa bo tudi program aktivnosti, ki pa v tem trenutku pravzaprav ne predstavljajo nič presenetljivo novega. S tem hočem reči, da so vsa prizadevanja sindikata usmerjena v dosledno uresničevanje tako sklepov, sprejetih na 8. kongresu kot tudi na samo uresničevanje zakona o združenem delu, utrjevanje delegatskega sistema, družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema. Osnovne organizacije kot tudi stalni organi občinske organizacije sindikata v naši občini, so močnejše v utrjevanju svoje politične vloge, s tem pa tudi že prisotnejše pri reševanju vsebinskih problemov v delovnih organizacijah samih. Toda v naslednjem obdobju mora biti ta vloga še močnejša, in to predvsem na področju utrjevanja samoupravnih organov in odnosov. Občinski sindikalni svet se je tudi aktivno vključeval v razreševanje tekoče problematike skupno s sindikalnimi organizacijami kar v 30 delovnih organizacijah. Izmenjava izkušenj in skupna akcija prebrodi marsikatero konfliktno situacijo. Teh oblik in metod dela se moramo posluževati tudi v bodoče. Čaka nas precej nalog, med katerimi bi še posebej izpostavil:

— nadaljnji razvoj samoupravljanja v organizacijah združenega dela,
— vzpostavljanje dohodkovnih odnosov,
— uveljavljanje načel delitve po delu,
— krepitev sistema družbenega planiranja, družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja,
— usposabljanje delegatov in delegacij,
— uresničevanje nalog s področja socialne politike, kulture, športa in rekreacije,
— razvijanje in utrjevanje vloge SLO in družbene samozaščite v združenem delu.

Naša aktivnost se nadaljuje, biti pa moramo pri tem ustvarjalnejši, doslednejši in dobro organizirani!«

9. KONGRES SLOVENSKIH SINDIKATOV

V osnovnih organizacijah sindikata kot tudi v organih občinske sindikalne organizacije že poteka razprava o kongresnih dokumentih (poročilo med obema kongresoma, resolucija, osnutki sklepov 9. kongresa, statut ZSS) in akcijskih programih osnovnih organizacij in občinske organizacije. Iz naše občine se bo 9. kongresa udeležilo 12 delegatov.

V okviru predkongresnih razprav pa bo občinski sindikalni svet organiziral še tematske konference po posameznih področjih sindikalne organiziranosti. Namen teh konferenc je prispevati k čim boljšemu oblikovanju sklepnih dokumentov in seznanjanju celotnega članstva kot tudi k razreševanju same problematike.

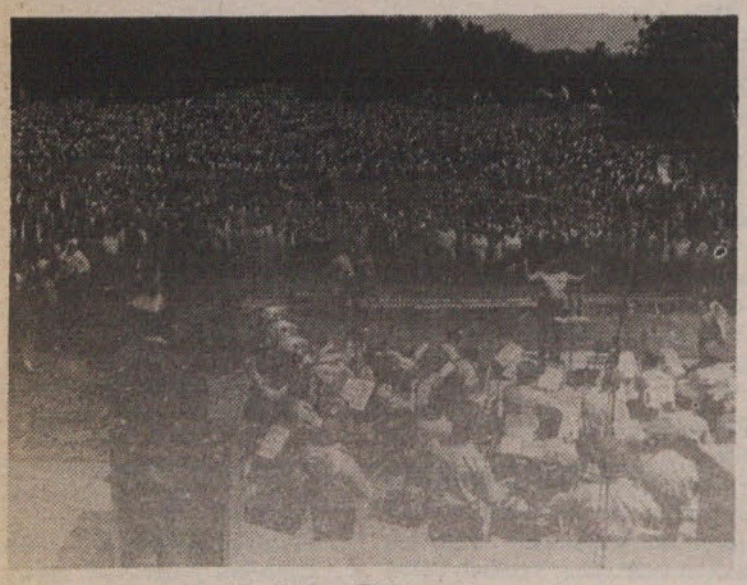

Srečanje v Dobrepolju

S PRVE SEJE SKUPŠČINE OBČINSKE SINDIKALNE ORGANIZACIJE

PREMIKI AKCIJE IN ORGANIZIRANOSTI

V precej velikem številu so se 28. junija zbrali delegati osnovnih sindikalnih organizacij na prvi skupščini te občinske organizacije. Po sprejemu poslovnika o delu skupščine so poslušali obsežno in poglobljeno poročilo za preteklo mandatno obdobje. Tako sedaj deluje v občini 191 osnovnih organizacij, ki vključujejo 18.600 članov. Za aktivnost in delovanje samih osnovnih organizacij lahko ugotavljamo, da postaja njihova vloga bogatejša z nalogami in aktivnostmi, ki izhajajo iz nove politične funkcije sindikata. Njihovo delo je bilo tako v tem obdobju tudi obsežnejše in sindikat postaja kot družbenopolitična sila prisotnejši v razvijanju samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah. Seveda pa so se srečevali tudi s težavami tako kadrovskimi (premajhna aktivnost funkcionarjev), nepoznavanje vsebinske vloge sindikata, neustrezna organiziranost in podobno. K izboljšanju stanja pa je v teh osnovnih organizacijah pripomogla marsikdaj pristnejša in neposrednejša povezava z občinskim sindikalnim svetom, katere pa se po drugi plati nekateri še vedno premalo poslužujejo. Prav tako ta ugotovitev velja tudi za 10 občinskih odborov sindikata, ki bi želeli v bodoče navezati tesnejše stike sodelovanja s samimi osnovnimi organizacijami, aktivnost sindikata pa je bila usmerjena predvsem na opravljanje naslednjih nalog — razvijanje samoupravljanja delavcev, organiziranje in razvijanje samoupravnih interesnih skupnosti, uveljavljanje samoupravne delavske kontrole, prizadevanja za dvig produktivnosti, izdelava meril za razporejanje in delitev sredstev za osebne dohodke, za razvoj delegatskega sistema in še bi lahko naštevali. Ob tem pa seveda niso ostala ob strani aktivna prizadevanja na področju reševanja problematike socialne varnosti delavca v združenem delu. To poročilo so delegati obogatili na sami seji skupščine tudi z bogato vsebinsko razpravo.

Dotaknili so se številnih odprtih vprašanj, nalog, ki zavezujejo sindikalne delavce, da postanejo resnična akcijska sila v razvoju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v združenem delu.

Tako bo potrebno izpiliti prizadevanja za urejanje in vzpostavitev rednih dohodkovnih odnosov, meril za nagrajevanje po delu, več pozornosti nameniti izobraževanju tako sindikalnih poverjenikov kot tudi izvoljenih delegatov, se v vsakdanjem življenju povezovati s krajevnimi skupnostmi, poskrbeti za enakovrednejše življenjske pogoje in socialno varnost delavcev iz sosednjih republik...

Družbenopolitična vloga, ki jo sindikat danes uspešno odigrava, pa je hkrati tudi zagotovilo za trajnejše in akcijsko delovanje socialistične zveze kot frontne organizacije. To potrjujejo številne uspešne akcije, ki sta jih v minulem obdobju obe organizaciji vodili (samoprispevek, volitve v skupščinski sistem, spremljanje izvajanja ustave in zakona o združenem delu...). Prav tako je zadovoljiva tudi aktivnost komunistov (kar 38 odstotkov novoizvoljenih sindikalnih delavcev je članov ZK) v delovanju sindikata, čeprav bi marsikje še veljalo poudariti, da je član ZK dolžan aktivno delovati v sleherni družbenopolitični organizaciji, skratka v okolju, kjer združuje svoje delo in sredstva.

Po sprejemu poročil komisij in nadzornega odbora in potrditvi programske zasnove so delegati izvolili nov občinski sindikalni svet ter njegove organe.

PREDSEDSTVO OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA

JANEZ ČEBULJ
JANEZ ČIRIČ
KURT ČUČEK
VUKADIN IVKOVIĆ
IVO JANC
JANEZ KREMŽAR
DUŠAN MOLE
VIDA SMREKAR
JOŽE ŠKETA
OLGA TOMŠIČ
GABRIJEL TRČEK
VERA VALANT
DANICA VUKADINOVIĆ

VODSTVO OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA

Predsednik — JANEZ ČEBULJ
Podpredsednik — VUKADIN IVKOVIĆ
Sekretar — JANEZ KREMŽAR

IZMENJAVA IZKUŠENJ

Člani ZRVS Jugoslavije so za letošnje srečanje, že osmo po vrsti, izbrali SR Slovenijo, oziroma Dobrepolje, kjer je bila tudi osrednja republiška proslava ob Dnevu borca.

Številne delegacije pa so občinske organizacije ZRVS sprejele v goste že nekaj dni prej.

Tudi naša občinska organizacija ZRVS je bila z organizacijami občin Logatec in Vrhnika gostitelj 50 sotovarišev iz bihačke regije in regije Gorožde iz SR Bosne in Hercegovine. Gostom so pripravili zanimiv in pester program, saj so obiskali poleg Vrhnike in Logatca, muzeja v Bistri, Štampetovega mostu še Polhov Gradec. Na srečanjih s predstavniki družbenopolitičnega življenja in še posebej s svojimi gostitelji so izmenjali vrsto mnenj in izkušenj, s katerimi se ta organizacija srečuje. Naši posnetki pa so s slovesnega sprejema v naši občini, ko je zbrane pozdravil in jim zaželel dobrodošlico tudi predsednik skupščine občine Vili Belič.

Srečanje pa je seveda svoj vrhunec doseglo na enkratni manifestaciji v Dobrepolju — torej na osrednji republiški proslavi Dneva borca. Zadovoljstvo, radost, delovni polet in akcija pri uresničevanju nadaljnjih nalog v razvoju pripravljenosti splošnega ljudskega odpora, so bile na kratko strnjene misli tega srečanja.

Nepozabnost vtisov in dobra organizacija pa so bili potrjeni tudi z zahvalo tako republiškega kot tudi zveznega odbora ZRVS Jugoslavije.

Pozdrav predsednika skupščine občine

UMRL JE LADO JANEŽIČ, NOSILEC PARTIZANSKE SPOMENICE 1941 IN NAŠ DRUŽBENOPOLITIČNI SODELAVEC

Nenadoma in mnogo prezgodaj je omahnil v smrt, star komaj 55 let, ko bi lahko še vedno ob njegovi vsestranski ustvarjalnosti, v času, ki ga živimo, užival sadove svojih in naših skupnih naporov in dela.

Zasluženi pokoj, ki ga je užival, v resnici za njega ni pomenil počitka, saj je bilo njegovo življenje do poslednjega diha en sam delovni dan. Kljub bolezni, ki ga je že vrsto let pestila, je živel s problematiko celotne družbe in še posebej s problematiko naše borčevske organizacije in Zveze komunistov. Ni še dolgo tega, saj to je bilo pred dnevi, ko smo skupaj z njim reševali novo organiziranost ZZB in vojaških starešin v krajevnih skupnostih Brdo in Vrhovci. Skupno smo se dogovarjali o mnogih stališčih pri reševanju vsakodnevnih problemov, ki jih v naših krajevnih skupnostih pri tako dinamičnem razvoju, nikoli ne manjka. Bil je poln življenja, nikoli ni potožil, da z njegovim zdravjem nekaj ni v redu. Bil je vedno poln idej in načrtov ter nikoli samozadovoljen z doseženim. Bil je kritičen do sebe in do drugih. Njegova dosledna stališča niso poznala kompromisa, bil je oster in kritičen do vsega, kar ni bilo socialistično in pošteno. To je zmogel le človek takega kova, kot je bil Lado, ki je že v rani mladosti opredelil svoje mišljenje in svojo razredno pripadnost. Dolgo smo skupaj sodelovali, skupaj smo preživljali mladostna leta, skupaj smo kot skojevci sodelovali v organiziranju prvih temeljev oborožene borbe slovenskega naroda na našem področju. V tem kraju smo aktivno sodelovali in tudi v svobodi z združenimi močmi gradili svobodno domovino. Zato smo ga vsi spoštovali in visoko cenili njegovo nesebično delo. Zato je z njegovo smrtjo v naših vrstah nastala velika vrzel, saj smo izgubili dobrega, nadvse vestnega in našim ciljem socialistične revolucije globoko predanega komunista in aktivnega družbenopolitičnega delavca.

Že v rani mladosti, ko bi moral Lado doživljati brezskrbno otroštvo, je občutil krutost predvojnih režimov, v vsakodnevni borbi za obstanek in kruh. V teh težkih časih sile in zatiranja je verjel, da mora svetu zavladati svoboda ter pravica do dela in življenja. Zaradi tega ga najdemo med prvimi organizatorji oboroženega upora proti krvavim okupatorjem naše domovine. V tem zgodovinskem boju naših narodov, bil je med prvimi partizani na Krimu, pa je zaradi svoje aktivnosti okusil teror okupatorjev v znanem sodnem procesu, kjer ga je fašistično sodišče obsodilo na smrt.

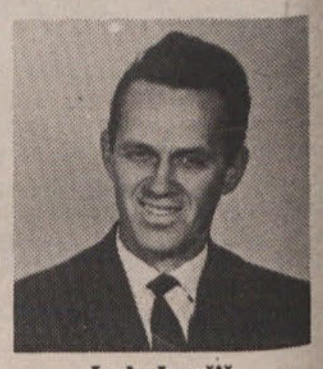

Lado Janežič

Mladoletnost ga je rešila usmrtitve. Njegova partizanska pot ga je po kapitulaciji Italije ponovno vodila v Notranjski odred, v katerem se je boril kot mitraljezec in kasneje opravljal odgovorno delo sekretarja SKOJ Notranjskega odreda.

Po izbojevani zmagi pa ga srečamo na mnogih odgovornih dolžnostih pri izgradnji porušene domovine, med drugim na predsedstvu slovenske vlade, na kontrolni komisiji naše republike in na zavodu za zaposlovanje. Pri vseh teh odgovornih dolžnostih pa je še vedno našel čas za široko in plodno družbenopolitično sodelovanje v borčevskih in drugih organizacijah na občini, mestu Ljubljani in krajevni skupnosti.

Za svojo veliko aktivnost in doprinos v naši revoluciji in pri graditvi nove samoupravne socialistične družbe je bil nosilec »Partizanske spomenice 1941«.

Njegova aktivnost je bila vsestranska in učinkovita. Mnogo prekmalu je omahnil v smrt. Zato je bol ob njegovi izgubi toliko bolj razumljiva in boleča.

STANE VRHOVEC

IZVOZ TRIKRAT PREKAŠA UVOZ

Polletni rezultati gospodarjenja

Številke, ki prikazujejo položaj viškega gospodarstva v letošnjem prvem polletju so ugodne. Celotni prihodek se je v občini kot celoti povečal za petino in znaša 2,63 milijarde dinarjev. Stopnja rasti več kot 20 odstotkov je naravnost odlična, saj je ne dosegajo v najbolj razvitih deželah. Seveda pa ta podatek le malce obledi, ker je pri vsem nedvomno tudi precej vpliva višjih cen. Če pa opazujemo količinsko povečanje proizvodnje, je tudi očiten precejšen napredek in letošnje prvo poletje je boljše kot lansko drugo. To se redko dogaja saj običajno v prvih mesecih gospodarstvo nazaduje v primerjavi z zadnjimi meseci v letu in so zato običajno rezultati prvega polletja slabši kot rezultati prejšnjega leta in drugega polletja. To se v primeru viškega gospodarstva letos ni zgodilo. Zato so dokaj realni obeti, da bo letošnje gospodarjenje izredno dobro saj pričakujejo v drugem poletju še boljše rezultate. V kolikor bo to res, potem lahko govorimo o uspešnem gospodarskem letu.

Viška občina je v prvem polletju prehitela slovensko poprečje in to kar za 7,5 odstotka. Na rast proizvodnje vplivajo tako ugodne cene kot povečano povpraševanje in ugodni kreditni pogoji. Tudi če pogledamo izvoz in uvoz in razmerje med njima lahko ugotovimo dokaj ugodno stanje. Pet odstotkov je tudi porasla produktivnost dela in vse kaže na upravičen optimizem. Industrija se lahko pohvali z najboljšimi rezultati. V skladih skupne porabe je več denarja manj pa ga je na poslovnem skladu in rezervnem skladu. To zmanjševanje ni dobro, vendar je verjetno le trenutnega značaja. Ponekod so precej visoke zaloge gotovih izdelkov. Takšen primer sta Ilirija-Vedrog in Iskra TOZD Horjul kjer imajo za dva meseca zalog Hoja pa ima celo tromesečno zalogo.

Industrija skokovito napreduje

Industrijsko proizvodnjo so najbolj povečali v IGO, Tiskarni Ljubljana in Tobačni tovarni Ljubljana — TOZD Proizvodnja. Povsod imajo več kot petodstotno povečanje proizvodnje.

Po skupnem prihodku so v občini ostali največji kolektivi, ki zasedajo prva mesta že več let. Največji so Mercator—TOZD Grosist, Tobačna tovarna TOZD Proizvodnja, Tobačna tovarna TOZD Tobak, Ilirija—Vedrog in Hoja. Po številu zaposlenih je z 874 zaposlenimi največja Ilirija—Vedrog, sledi ji z 852 zaposlenimi TTL; TOZD Tobak potem pa Hoja in Mercator.

Najbolj ekonomično so gospodarili v delovnih kolektivih Tovila in Elektroprojekta, najvišjo produktivnost pa so dosegli v Tobačni tovarni in Elektroprojektu.

Količinsko so svojo proizvodnjo izredno povečali v minulem polletju v Iskri TOZD Elektrooptika, kjer so naredili skoraj za polovico več. S porastom skoraj šestino proizvodnje pa se lahko pohvalita tudi Iskri — TOZD SEM in Elektronski instrumenti Horjul

Trgovina na drobno stagnira

Slabši rezultati kot v industriji pa so v trgovini. Ne nasploh, vendar tisto kar zadeva našo občino in tu živeče občane najbolj: to je trgovina na drobno. Trgovina na drobno namreč stagnira. Večina prometa (skoraj 70 odstotkov) je bila dosežena v trgovini na debelo. Takšen rezultat je zaradi Mercatorjevega TOZD Grosist. Tako je povečanje v primerjavi z lanskim prvim polletjem 18 odstotno, vendar pretežno na račun trgovine na debelo.

Več prodajaln ima v občini le TTL; TOZD Tobak in Kmetijska zadruga Ljubljana. Ljubljanske mlekarne TOZD Kooperacija in Mercator — TOZD Trgovina imajo v občini manj prodajaln kot so jih imeli ob koncu lanskega prvega polletja.

Tretji svet – nov partner

Zelo ugodni so rezultati primerjave med izvozom in uvozom. Delovne organizacije so še enkrat več izvozile kot so uvozile. V primerjavi z republiškim poprečjem pa so Vičani trikrat več izvažali. Izvoz je letos v občini v polletju porasel za 54 odstotkov, uvoz pa le za 11 odstotkov. Največ izvoza je bilo v države v razvoju (dve tretjini vsega). Izvoz v države v razvoju se je povečal za 80 odstotkov, v vzhodnoevropske države pa skoraj za 100 odstotkov. Vendar izvoz na Vzhod ne predstavlja v absolutni številki kaj posebnega. Zaskrbljuje pa dejstvo, da je padel izvoz na konvertibilni trg in to za skoraj šest odstotkov. Ta rezultat pa je zelo neugoden. Konvertibilni trg mora ostati še naprej interesanten kljub izvozu na Vzhod in v tretji svet. Malce je izvoz na konvertibilni trg tudi oviral uvoz, pri katerem so bile omejitve za nekatere surovine brez katerih pa izvoza ni. To pa je slaba plat in škoda, ki jo povzročajo restrikcije pri uvozu. Največ uvoza še vedno odpade na zahodne države, čeprav se je uvoz z Vzhoda povečal za še enkrat. Kot povsem novo področje s katerega v občini uvažamo pa so tretje dežele. Države v razvoju so tako pri uvozu in izvozu že prehitele Vzhod. Največji izvozniki so Iskra TOZD Elektrooptika, Ilirija-Vedrog in Hoja. Najbolj je svoje izvozne načrte prekoračila Kovinska industrija Ig, ki je že v prvem polletju izvozila za 20 odstotkov več, kot pa so načrtovali za celo leto. Če bodo tako nadaljevali, bodo v tem letu izvozili enkrat in pol več kot so načrtovali. To pa niti ni malo, saj bi se s tem povzpeli med največje izvoznike v občini. Krepko so izvozne načrte že presegli tudi v mariborski Surovini, GG Ljubljana, v Silva produktu in Iliriji-Vedrog. Uvoz je pri vseh v mejah načrtov, le Iskra Horjul ga je krepko prekoračila (za 40 odstotkov).

Šest morečih izgub

Pri vseh teh ugodnih rezultatih pa je seveda tudi kanček pelina. Ta pelin je v tistih delovnih organizacijah, ki imajo kljub vsem prizadevanjem še vedno izgubo. V prvem letošnjem četrtletju je bilo takšnih 14, sedaj pa jih je ostalo še šest. Med njimi so kar »tri« Hoje, Žičnica Ljubljanske mlekarne — TOZD Posestvo in Pleskoobloga. Pri slednjih dveh in Hoja TOZD — Galanterija je bila izguba zabeležena tudi že v lanskem prvem polletju in se torej primeri vlečejo. V Pleskooblogi so uspeli izgubo zmanjšati enako kot v Hoji TOZD — Galanterija, medtem ko se je v Ljubljanskih mlekarnah TOZD Posestvo izguba še povečala in to skoraj za trikrat. To pa da že krepko misliti. Ostali trije, torej žičnica in Hoja TOZD Žaga Škofljica in Hoja TOZD Pohištvo imajo izgubo na novo. Iskra TOZD Elektronski instrumenti Horjul in Zavod za družbeni razvoj — TOZD AOP pa ne beležijo več izgube, kot so jo imeli lani.

Trgovina na drobno je v krizi?

Kje so vzroki za izgube? V Pleskooblogi navajajo, da so krivi kadrovski problemi, neorganizirana proizvodnja, nezainteresiranost delavcev in zato slaba izraba delovnega časa. V Hoji krivijo zelo visoko neplačano realizacijo, pri TOZD Žaga Škofljica in Galanterija Podpeč in v TOZD Pohištvo nedoseganje proizvodnega plana in neizvrševanje naročil. V Ljubljanskih mlekarnah TOZD Posestvo vidijo glavnega krivca v visokih stroških proizvodnje in zamrznjenih prodajnih cenah, neplačanih premijah in sezonskem načinu proizvodnje, ko bo večina prihodkov uresničenih v tretjem četrtletju, ko bo poljedelska proizvodnja prodana. V Žičnici je krivo za izgube pomanjkanje delovne sile, s katero bi uvedli še eno izmeno, nesolidnost tujih in domačih kooperantov, kar povzroča zastoje in izpade v proizvodnji in zelo zastarela strojna oprema, ki je večinoma tudi že odpisana in z njo zato ni mogoče dosegati primerne produktivnosti. Nekatere »bolnike« bi lahko označili praktično že kot klasične, saj se njih imena ponavljajo iz leta v leto ali pa vsaj periodično ponavljajo. To pomeni, da bi morali v teh kolektivih pristopiti resneje k dolgoročnejšemu reševanju problematike, saj poslovanje na robu in večno vprašanje, kdo bo izgubo pokril, če jo bo sploh možno, ne zagotavlja niti socialne varnosti niti bodočnosti ne tovarnam ne delavcem. V drugem polletju bi bilo te boleče točke potrebno odpraviti. Najboljše rešitve bodo brez dvoma zaradi poznavanja problematike našli v kolektivih samih in zato čakanje na pomoč in »recepte« od zunaj in zanašanje na zunanjo pomoč — morda celo širše skupnosti — ni upravičeno in je škodljivo.

Z izjemo naštetih »izgubašev« pa bi bilo odlično, če bi gospodarstvo občine Vič-Rudnik tudi drugo polletje tako uspešno zaključilo, kot je prvo. Sedanji rezultati kažejo, da je viško gospodarstvo dovolj dinamično in vitalno in da lahko dosega lepe rezultate, le primeren pristop in organizacijo je potrebno doseči in seveda zagotoviti ustrezne surovine oziroma repromaterial in stroje — pa četudi iz uvoza.

MILOVAN DIMITRIĆ

PRIPRAVE ZA NOVI TOVARNI

Pred Novim letom smo že pisali, da se industrijski družbini v naši občini pridružujeta v tem letu ugledni delovni organizaciji: Kartonažna tovarna Ljubljana in Kemofarmacija, ki se bosta delno preselili v našo občino. Obe delovni organizaciji nameravata zgraditi v občini svoje proizvodne oziroma skladiščne prostore. V bodočnosti pa se bosta verjetno v večjem obsegu obe tudi selili v našo občino.

Kartonažna tovarna je sedaj v samem mestnem središču, kjer ji iz dneva v dan zmanjkuje prostora. Okrog tovarne je prostor zazidan in možnosti za širjenje so izredno majhne oziroma za novogradnjo enake ničli. Glede na ugodne možnosti, ki so za razvoj industrije (ustrezni energetski viri in dovolj velika zemljišča) v občini Vič-Rudnik, so se v Kartonažni odločili, da bodo zgradili svoje proizvodne prostore v tej občini. Potem naj bi postopoma selili še nekatere zmogljivosti tovarne k novim objektom.

Kemofarmacija je iskala tudi ustrezne prostore za svoja skladišča in za delovno organizacijo nasploh. Najbolj ji je ustrezal prostor na Viču in zato so se odločili za naselitev v naši občini.

Obe delovni organizaciji sta si pridobili že ustrezen prostor in tudi dokumentacijo. Priprave na začetek gradnje so torej v polnem teku in potekajo povsem v skladu s programom. Zaenkrat ni nikakršnih zakasnitev — to je bilo ponekod že slišati — in tovarniški zidovi bodo kmalu začeli rasti.

M. D.

PRAZNIK KS BRDO IN VRHOVCI

Zgornji posnetek je naš fotoreporter Lado Čuk napravil na praznovanju dveh krajevnih skupnosti Brdo in Vrhovci, ki je bilo 21. julija 1978 v avli osnovne šole Vlado Miklavc. Ob tej priložnosti so spregovorili o doseženih rezultatih razvoja dveh krajevnih skupnosti, zaslužnim krajanom pa so podelili priznanja. S kulturnim programom pa so slovesnost zaključili.

PREDKONGRESNA AKTIVNOST MLADIH

Že od junija tečejo v osnovnih organizacijah in v predsedstvu OK ZSM v naši občini priprave za deseti kongressslovenske mladine, ki bo od 12. do 14. oktobra v Novi Gorici. Gradivo je dokaj obsežno, časa pa je bilo tudi dovolj, da so se v osnovnih organizacijah lahko temeljito pripravili na razpravo, ki bo najprej potekala v osnovnih organizacijah, nato pa bodo stališča osnovnih organizacij posredovali občinski konferenci, tako da bo šestnajst delegatov na kongresu res zastopalo stališča viške mladine.

V želji da bo razprava kar najbolj tvorna, se bodo javne razprave v osnovnih organizacijah udeležili tudi člani predsedstva OK ZSM, prav tako bodo za uvodničarje na razpravah osnovnih organizacijah organizirali seminarje, ki se bodo odvijali od četrtega do devetega septembra. Na seji predsedstva OK ZSM v začetku julija so sprejeli rokovnik z datumi do kdaj mora biti posamezna naloga opravljena, ter razdelili naloge posameznim članom predsedstva.

Najpomembnejši akt, o katerem bo tekla razprava, je osnutek statuta ZSM, le-ta se malce razlikuje od statuta, ki je sedaj v veljavi. Najbistvenejši vsebinski spremembi se nanašata na večjo povezavo ZSM in drugih družbenopolitičnih organizacij z društvi in družbenimi organizacijami. Druga pomembna sprememba je uvedba funkcije podpredsednika za krajevne svete in višje ravni organiziranja mladine.

Poleg razprave o osnutku statuta, odpirajo teze za pripravo stališč in dokumentov desetega kongresa širok spekter vprašanj, katerim se mladina ne sme izogniti, saj jo vsa vprašanja družbenega življenja neposredno zadevajo.

Mladina se bo morala še bolj kot doslej vključiti v samoupravne mehanizme v delovnih organizacijah pri uresničevanju delavskega samoupravljanja, zlasti pa uresničevanju Zakona o združenem delu. Teze poudarjajo pomen mladinskih delovnih akcij kot prispevek mladine k hitrejšemu razvoju Jugoslavije, kot šole samoupravljanja, ter šole kjer se brigadriji gradijo kot celovite in samostojne osebnosti. Pritegniti bo treba več mladih v brigade.

Pomembna je vloga ZSM pri uveljavljanju družbenih pogojev za čim uspešnejše delovanje delegatskega sistema, s svojim prizadevanjem bo mladina dala svoj prispevek k skupnim prizadevanjem SZDL in ZKJ.

Vse več mladih naj bi se vključevalo v vse samoupravne strukture od samoupravnih organov v delovnih organizacijah do delegacij za družbenopolitične skupnosti in samoupravne interesne skupnosti ter družbenopolitične organizacije, predvsem ZSM. Teze še poudarjajo vlogo mladih, organiziranih v ZSM pri vzgoji in izobraževanju, pomen idejnih gibanj med mladino in marksistično izobraževanje ter idejnopolitično usposabljanje, vlogo in naloge ZSM pri idejnopolitičnih vprašanjih razvoja informiranja, mladinskega tiska, publicistike in propagande, vlogo mladih pri nadaljnjem razvoju kulture in ustvarjalnosti mladih, aktivnost ZSM v splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti, ter mednarodni aktivnosti in sodelovanju z ZSMJ

F. PREŠEREN

ZELENI PRSTAN LJUBLJANE RASTE

BRIGADIRJI V LJUBLJANI

Te dni je na delu zadnja izmena brigadirjev mladinske delovne akcije Pot spominov in tovarištva, ki bo potekala tam, kjer je pred dobrimi petintridesetimi leti bodeča žica omejevala Ljubljano. Akcija je lokalna, zato bo marsikdo mislil, da tu delajo le ljubljanski brigadirji, kdor tako misli, je v zmoti, kajti tu je skoraj Jugoslavija v malem. Poleg Ljubljančanov so tu še mladi iz pobratenih občin Lajkovac, Bijelo polje in Kavadarci ter brigadirji iz Reke, Zagreba in Sarajeva. Tretja izmena že dokončuje dobrih šest sto metrov dolgo traso, zato se bodo v naslednjih dneh preselili na nov odsek in tam pričeli z deli.

Kljub poznoavgustovski vročini gre delo brigadirjem dobro od rok, njihovo delovno vnemo lepo kažejo žuljave roke. Nekateri se celo pritožujejo, da je delo zanje prelahko, bržkone pa si večina oddahne od dela ob koncu vsakodnevnega »šihta«. Brigadirji stanujejo v domu srednjih

šol na Gerbičevi. Z nastanitvijo je večina zadovoljna, pa tudi na »delovno mesto« imajo blizu, saj je sedanja trasa v Murglah. Kako preživljajo svojih dvajset brigadirskih dni na robu Ljubljane, so povedali brigadirji sami.

NEBOJŠA BOTVIĆ, Bijelo polje

Letos je to že druga delovna akcija v Sloveniji, najprej sem bil v okolici Ptuja. Menim, da je škoda, da to ni zvezna akcija, ker za to izpolnjuje vse pogoje, obseg del je zadosten, nastanitev je tudi primerna. Na tej delovni akciji sem si pridobil že mnogo prijateljev iz Slovenije in tudi iz drugih krajev Jugoslavije, saj z njimi preživljam prosti čas, igram nogomet in se udeležujem tudi drugih aktivnosti v popoldanskem času. Na tej akciji so mi zaupali nalogo traserja proge ter namestnika komandanta trase.

ZLATKO PAJEK, Ljubljana Moste-Polje

Tu na delovni akciji sem zadovoljen z vsem. Sem prvič v brigadi, ker mi je tu všeč, se bom prihodnje leto tudi javil. V podjetju so me zaradi tega, ker sem bil najboljši učenec, za nagrado pustili v brigado. Rad hodim na sestanke in predavanja. Ob prostem času se ukvarjam s športom. Delamo šest dni v tednu, nedelje pa imamo proste.

ZORICA PETEK, Ljubljana Moste-Polje

Ko sem se prijavila v brigado, so pri Gradisu, kjer sem zaposlena kot gradbeni tehnik, to z razumevanjem sprejeli, kljub temu, da je ravno v poletni sezoni v gradbeništvu dela čez glavo. Opravljam nalogo traserja brigade, ki je v tem, da razporejam in strokovno vodim delo na trasi. Sem Ljubljančanka, doma iz Bežigrada, zato sem prvo nedeljo, ko je tudi v brigadi prost dan, izrabila za obisk doma. Do konca delovne akcije ne bom šla več domov, ker imam tu toliko družbe, da mi nikoli ni dolgčas. Doslej smo imeli že dva kulturna večera, predavanja iz idejnopolitičnega dela in varstva pri delu. Ob prostem času igram šah, ker nogometa s fanti ne morem igrati. Včasih grem z drugimi traserji tudi popoldne na traso, da si ogledamo, kaj bomo prihodnji dan delali. V času delovne akcije tečejo tudi tečaji teorije vožnje, tečaj prve pomoči ter foto krožek, kjer se brigadirji seznanjajo s skrivnostmi fotografije.

PŠAJED STANKO, Ljubljana Moste-Polje

Sem namestnik komandanta brigade. Ob začetku dela zjutraj razdelim delo brigadirjem, nato pa še sam poprimem za delo. Sem član komisije za idejnopolitično delo, zato na predavanjih aktivno sodelujem z vprašanji in razpravo. V prostem času igram namizni tenis. Udeležujem se tudi foto krožka, kjer se učimo rokovati s kamero in razvijati filme.

KATICA JANKETIČ, Bijelo polje

Sem dijakinja gimnazije, prek OK ZSM na naši občini sem se prijavila za to brigado. Naša občina, ki je pobratena z občino Ljubljana Moste-Polje, je poslala na to delovno akcijo svojo brigado. Delo na trasi mi ugaja, z grabljami ravnam zemljo, kjer potem zasejejo travo. Sem tudi predsednik komisije za kulturo, na kulturnem večeru sem imela solo pevski nastop. Sedaj se bo začel tečaj prometnih predpisov in prve pomoči. Obeh tečajev se bom udeležila, da bom potem lahko polagala šoferski izpit.

BOJAN OSOLIN, Ljubljana-Center

Prek mladinske organizacije Mestnega vodovoda sem prišel na to delovno akcijo. Disciplina, ki vlada v brigadi mi ugaja, moti pa me to, da je premalo mladih Ljubljančanov v brigadi. Več mladih bo treba pritegniti v delovne brigade. Sem predsednik za SLO na akciji. Pripravljam obrambni dan, na ta dan bodo šli brigadirji na orientacijski pohod na Urha. Spretnost in budnost brigadirjev bom preizkusil ponoči z alarmom. Od dopoldanskega dela nisem utrujen, zato imam popoldne še volje in moči, da z drugimi fanti odigram nogometno tekmo, pa tudi kakšno partijo šaha.

LADISLAV MLAKAR, Sežana

V brigadi sem sanitejec in fotoreporter. Brigadirji me poznajo bolj po moji nalogi, ki jo opravljam, ne pa po imenu. Sem predsednik skupščine izmene in navdušen brigadir, saj imam za sabo že kar lepo število delovnih akcij. Letos sem že sodeloval na mladinski delovni akciji Kožbana 78. V primerjavi z drugimi delovnimi akcijami, na katerih sem sodeloval, menim, da je delo na trasi premalo organizirano ter za tako krepke fante, kot sem sam, tudi prelahko. V prihodnje si bom prizadeval za boljše sodelovanje med OK ZSMS, kajti često se dogaja, da nekdo, ki želi na delovno akcijo, se je ne more udeležiti zaradi nepovezanosti med OK ZSM v Sloveniji. Sodelovanje OK bo prav gotovo prispevalo k večji izmenjavi brigadirjev, tako se bo večim mladim izpolnila želja sodelovati na mladinskih delovnih akcijah.

F. PREŠEREN

Proslava ob 20-letnici izgradnje avto ceste bratstva in enotnosti

Republiška konferenca ZSMS organizira 21. oktobra 1978 v Novem mestu proslavo ob 20-letnici izgradnje avto ceste Bratstva in enotnosti (Ljubljana — Zagreb).

Proslava se povezuje s svečano sejo RK ZSMS ob 35-letnici ustanovitve Zveze slovenske mladine, kot enotne družbenopolitične in vzgojne organizacije mlade generacije Slovenije.

RK ZSMS bo na to proslavo vabila udeležence te mladinske delovne akcije na relaciji Ljubljana — Zagreb, povojne in sedanje aktiviste in brigade, MDB nekaterih občin in regij, delegacije republik in pokrajin, udeležence družbenega dogovora o MDA, družbenopolitične, javne in kulturne delavce.

Zaradi nepopolnih seznamov brigadirjev iz občine Ljubljana Vič-Rudnik poziva občinska konferenca ZSMS Ljubljana Vič-Rudnik vse brigadirje, ki so sodelovali na akciji izgradnje avto ceste Bratstva in enotnosti na relaciji Ljubljana — Zagreb, da se javijo v pisarni OK ZSMS, Trg MDB 14-II. ali pa pismeno pošljejo svoje podatke na isti naslov. Le na ta način bo lahko naša OK ZSMS posredovala organizatorju celoten spisek brigadirjev, ki bodo nato osebno vabljeni na omenjeno proslavo. Vabljeni dobe na osnovi seznamov spominsko značko, brošuro Tri desetletja mladinskih delovnih akcij, Brigadirsko knjižico, brošuro o avto cesti in posebno številko Mladine.

Program prireditve v Novem mestu obsega:

a) 20. oktobra ob 19. uri — svečana seja RK ZSMS; ob 20. uri — prikaz rock opere HORUK (Zagreb), nato taborni ogenj z brigadirskimi pesmimi

b) 21. oktobra ob 11. uri — na Titovem trgu v Novem mestu osrednja prireditev:

— svečan mimohod udeležencev akcije in drugih brigadirjev s komentarjem in razlago, ki naj da osnovne podatke o akciji in posameznih brigadah, njenih rezultatih
— pozdrav udeležencev in gostov
— slavnostni govor
— kulturni program
— tovariško srečanje

Brigadirji veterani! Pohitite in se nam čim hitreje javite, da bomo lahko pravočasno sporočili sezname vseh vas, ki ste pred 20 in več leti izgrajevali našo socialistično domovino! Na svidenje 21. oktobra v Novem mestu!

Brigadirski zdravo!

ODBOR ZA PRIPRAVO SREČANJA PRI OK ZSMS LJUBLJANA VIČ-RUDNIK

Pesem kladiva na Plačkovici

Plačkovica 78

SPOZNAVANJE DOMOVINE PREK BRIGADE

V Makedoniji so v letošnjem letu potekale tri zvezne delovne akcije: Bratstvo in enotnost, Mavrovo in Plačkovica. Na slednji so brigadirji zgradili v štirih letih 32 kilometrov ceste iz Štipa na pogorje Plačkovice, kjer bo športno rekreacijski center za okoliška mesta: Vinica, Štip, Kočani. Plačkovica je bila prvo leto lokalna akcija, drugo republiška in letos so bili naseljeni v poslopju vaške šole v Karbincih in štabnih šotorih okrog nje tretje leto brigadirji iz vseh republik. V drugi izmeni izmed treh je med petimi brigadami delala pri zaključnih delih ob cesti 1100 kilometrov stran od doma tudi brigada II. SNOUB Ljubo Šercer.

Kot komandant šercerjevcev je Jasna Banjac, ki je bila že tretjič na akciji, pripeljala v to deset kilometrov od Štipa oddaljeno vas 47 brigadirjev s povprečno starostjo 18 let:

»Verjetno je enako kakor mene tudi druge vleklo tako daleč v brigado nekaj neznanega, oddaljenega, kar sem hotela spoznati.«

Njene želje so se prav gotovo uresničile, saj je brigadirjem po šesturnem delavniku na trasi, ki se je začenjal ob petih, ostajalo še veliko časa za prosto dejavnost, izhod v Štip in povečerje, na katere so zelo radi prihajali tudi domačini.

Damir Istenič, 22-letni elektrotehnik, ki je prišel v Makedonijo z istimi interesi kot Jasna, nam je naštel interesna področja, ki so prihajala na vrsto po kosilu in počitku:

»Za vsa interesna področja: foto krožek, krožek za radioamaterje, tečaj Rdečega križa, tečaj za športne sodnike, je bilo enako zanimanje, le za opravljanje vozniškega izpita je bilo število kandidatov omejeno, tako da smo morali žrebati že v sami brigadi med prijavljenimi brigadirji.«

Poleg tečajev je obstajala na akciji tudi politična šola in marksistični krožek, v okviru katerega so imeli brigadirji, ki so želeli predavati o izbrani temi, možnost nastopa, ki je bil dolg okoli 15 minut. Prav tako kot na vseh akcijah, je bilo tudi na Plačkovici poskrbljeno za obveščanje z raznimi bilteni, stenskimi časopisi in radio postajo.

»V košarki, namiznem tenisu, nogometu, nam je šlo kar dobro, saj smo bili pri vrhu. Tudi z izdajanjem biltenov in idejnopolitičnim delom nismo imeli težav, drugače pa je na trasi, tam pa nismo bili med prvimi,« je še dodal Damir.

Brigadirji brigade naše občine so bili mnenja, da delo na trasi ni bilo povsem dobro zastavljeno, ker so se naveličali stalno enega in istega dela pri urejanju cestnih nasipov, saj po končanem delavniku niso imeli skoraj nič pokazati. Prav preveč niso pohvalili tudi hrane, češ da je je bilo premalo in še ta, da je bila pripravljena na poseben način, ki sicer zelo homogeni brigadi šercerjevcev ni preveč ustrezala.

In kakšno je bilo mnenje komandanta akcije Plačkovica 78, Nikole Kangalova o Šercerjevi brigadi:

Mladinska delovna akcija »Plačkovica 78« je ponos celega mesta. V naši akciji sodeluje vse mesto. Za brigado ni odgovorna le mladina, ampak tudi ostale družbenopolitične organizacije. Saj ne rečem, da se šercerjevci niso trudili, da niso bili dobri v društvenih aktivnostih, toda na delovišču je bilo bolj tako. Videlo se je, da je brigada prišla delovno popolnoma nepripravljena. Na zvezni akciji pa ni čas, da se uvajaš na delo, za to so lokalne akcije.«

»Šercerjevci« so bili pridni!

In kako ocenjujejo aktivnost naše brigade na občinski konferenci ZSMS Ljubljana Vič-Rudnik?

Alojz Tomc — sekretar občinske konference ZSMS:

»Brigada se je z mladinske delovne akcije vrnila v soboto, 5. avgusta. S seboj so brigadirji prinesli vrsto pohval in diplom za dosežene rezultate na športnem in ostalih interesnih področjih. Naj omenimo, da so naši brigadirji prejeli tudi trak akcije, ki ga dobijo le najboljše brigade. V Ljubljano se je od 47 brigadirjev vrnilo 14 kot udarniki, 12 pa jih je dobilo priznanja. To pa so nesporna dejstva in če hočemo, tudi dokazi, da se je pravzaprav izjava komandanta akcije delno izjalovila. Menimo, da ‚tako slabo pripravljena brigada' najbrž toliko priznanj ne bi mogla prejeti!«

MINKA SKUBIC

Najmlajši pri igri

Varstvo otrok v varstvenih družinah se širi

Od leta 1967, ko smo v Ljubljani pričeli z novo obliko varstva otrok v varstvenih družinah, lahko sedaj ugotavljamo, da smo našli primerno obliko družbeno organiziranega varstva malih otrok. Pomembno je pri tem še posebno to, da lahko vsaka krajevna skupnost sama uspešno pomaga pri razreševanju stisk družin, oziroma krajanov na njenem področju. Posebnega pomena ob tem pa je sodelovanje patronažne službe, ki lahko veliko pripomore že pri iskanju primernih varuhinj ter pri spremljanju dela pri tej obliki skrbi za otroke.

Od prvih začetkov dela na tem področju pa vse doslej smo že marsikaj opravili. Ob tem pa nas čaka še vrsta nalog. Do tega spoznanja so prišli tudi udeleženci prvega strokovnega posveta vzgojnovarstvenih organizacij, ki je potekal sredi maja v Kranju. Ugotovljeno je bilo, da varstva otrok ne moremo odlagati na čas, ko bi bile možne najboljše rešitve, zato je oblika varstva otrok v varstvenih družinah, pri čemer je upoštevana družbena pomoč in družbeni nadzor, v sedanji situaciji razvoja naše samoupravne družbe pomembna in je prav, da jo razvijamo. Pri tem pa bo nujno to obliko varstva otrok tudi zakonsko urediti. Tako se bo ob pripravi novelizacije zakona o vzgojnovarstveni dejavnosti za predšolske otroke vnesla tudi omenjena oblika skrbi za otroke od 8. meseca do 3. let, ki pa po podanih predlogih na omenjenem posvetu ne bi bila le prehodna oblika, ampak bi postala stalna in to za določeno kategorijo otrok.

V naši občini imamo trenutno 14 varstvenih družin, kamor je vključenih 64 otrok. V tem letu naj bi po programu razširili varstvo še v petih varstvenih družinah. Za to delo pa mora varuhinja zagotoviti nekatere osnovne pogoje, med drugim:

— varuhinja in njena družina morajo biti moralno neoporečni, kar je predpogoj za pravilen vzgojni režim pri delu z otroci,

— pomembno je zdravstveno stanje varuhinje, kar sicer ugotovi zdravstvena služba, poleg tega pa se pomembne njene osebnostne poteze, kajti potrebna je samostojnost in umirjenost pri delu ter iznajdljivost in spretnost,

— zaradi opravljanja dela na domu mora varuhinja imeti primerne prostorske pogoje. Priporočljivo je, da ima vsaj en prostor, ki je namenjen izključno varstvu otrok,

— zaradi specifičnosti opravljanja dela je pomembno tudi, da se z delom varuhinje strinjajo tudi njeni družinski člani.

Varstvo otrok v varstvenih družinah izvajajo vzgojnovarstveni zavodi, zato naj se vsaka kandidatka zglasi v najbližjem VVZ, kjer bo dobila najpopolnejšo informacijo o pogojih dela.

Možnosti za opravljanje tovrstnega dela obstajajo, seveda pa je za to potrebnih nekaj specifičnih, že omenjenih pogojev.

M. V.

Pacug otroške igrivosti in spodbudnih želja

Svežina julijskega jutra nas je popeljala v majhen, odmaknjen, a čudovit zaliv slovenske obale, nedaleč od Strunjana. Nekaj hiš na strmem pobočju označuje tabla Pacug. Mi, občani Viča, pa ga že vrsto let poznamo po obmorski počitniški bazi, namenjeni letovanju naših najmlajših. Živobarvne hišice (niso sicer nove, so pa vsekakor čeprav že dotrajane, v dobri oskrbi), velik paviljon, ki služi kot jedilnica in ob slabem vremenu tudi kot improvizirana igralnica, modernizirana kuhinja, umivalnice s sanitarijami — to so objekti, ki nudijo poleg večjega športnega igrišča, kjer vsako jutro zaplapola zastava tabora, možnost letovanja za 200 otrok v eni izmeni. No, tu je seveda še plaža z majhnim pomolom in privezanim čolnom, s katerim popeljejo otroke na krajša »križarjenja« do Fiese in Strunjana.

Mornarčki, Ježki, Ribice, Morske zvezde, Sandokani, so nam z veseljem razkazali svoja poletna domovanja, skrbno pospravljene postelje, okolico hišic; nam pripovedovali o vsem, kar počenjajo, o svojih plavalnih veščinah in o tem, da se bodo v ta zaliv zagotovo še vračali. Res je, da bi tudi oni želeli, da bi bilo to letovišče bolj urejeno, da bi imeli več prostora tudi takrat, ko jim ne prizanašajo deževne kaplje in piha burja, da bi imeli na razpolago več igral, pa celo mrežo v golu, pa jedilnico, ki bi bila prostornejša in seveda tudi toplo vodo v umivalnikih!

Nanizali smo nekaj večjih pomanjkljivosti, ki pa še daleč ne pomenijo, da bi s sanacijo le-teh letovišče dobilo povsem zadostne možnosti za letovanje večjega števila otrok. Naj takoj povemo, da povprečno na izmeno morajo odkloniti kar 60 otrok. Zanimanje je torej veliko, možnosti pa capljajo. Z veliko mero entuziazma, skrbjo, dvakrat obrnjenim dinarjem in nemalokrat tudi s svojim delom občinska Zveza prijateljev mladine, ki je lastnik in oskrbovalec letovišča, bazo ureja in kot taka zasluži vso javno pohvalo.

Toda kaj navsezadnje to pomaga, če je zob časa iz dneva v dan prisotnejši in ne prizanaša ničemur. Letovišče stoji tu že 15 leto, prve barake so zamenjale montažne hišice, toda čez sezono ali dve, bodo tudi te ostale brez svojih obiskovalcev. Baza pa mora ostati in živeti, mora se razvijati in v njej morajo nabrati nove moči naši otroci. To so spoznanja vseh, ki so Pacug obiskovali in ga obiskujejo tudi sedaj. V skrajšani obliki objavljamo nekaj misli našega občana, ki nam je poslal pismo, ali bolje rečeno, pobudo za akcijo.

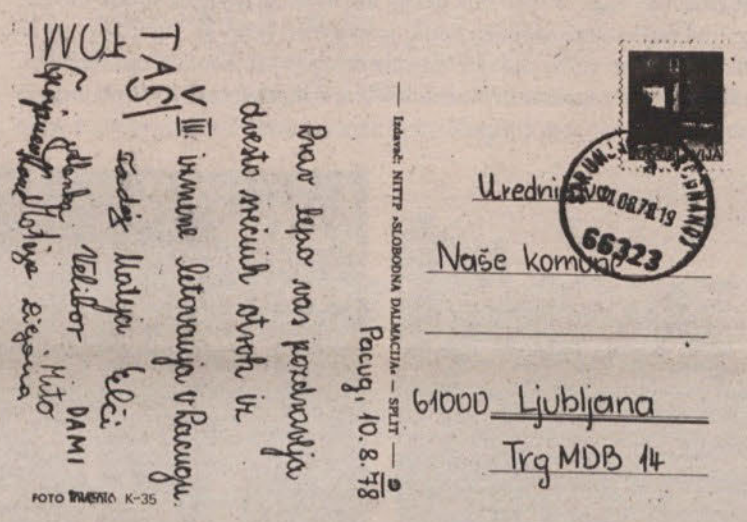

Akcija za obnovo oziroma izgradnjo novega počitniškega naselja mora steči. Tega sicer nismo sklenili šele sedaj, to vemo že dolgo, to je naša obveza, ki je spričo številnih okoliščin, katerim so v glavnem vedno botrovala nedosegljiva finančna sredstva, nismo izpolnili. Vendar izpolniti jo moramo kmalu. O tem je stekla tudi beseda ob obisku delegacije skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij v Pacugu. Niz ustvarjalnih misli in pobud je bilo izrečenih ob ogledu baze, še več na pogovorih s predstavniki občinske Zveze prijateljev mladine in skupino vzgojiteljev, ki so tudi s svoje strokovne plati dali marsikateri predlog. Pacug mora živeti! Za to bomo iskali rešitve v okviru občine same, z dogovarjanjem z delovnimi organizacijami, če bo potrebno tudi z materialnimi prispevki in prostovoljnim delom naše mladine. Zrasti mora novo naselje, ki naj bi v eni izmeni sprejelo tudi po 400 otrok (tako šolskih in predšolskih), s spremljajočimi objekti, predvsem športnimi! Zavedati se moramo, da samo letovanje ne pomeni za otroka samo kopel v morski vodi in porjavelo kožo, pomeni nadaljevanje procesa vzgoje ob številnih interesnih dejavnostih in pod budnim očetom skrbnih vzgojiteljev.

Že v jesenskem obdobju naj bi pristopili tako k dopolnitvi projekta (že vrsto let leži v predalu) in nato k izdelavi kompletnega gradbenega elaborata. Naše glasilo bo redno spremljalo potek priprav in vas, dragi bralci, tudi seznanjalo. Ob zaključku pa še razglednica morskih pozdravov mladih Vičanov!

J. DOMITROVIČ

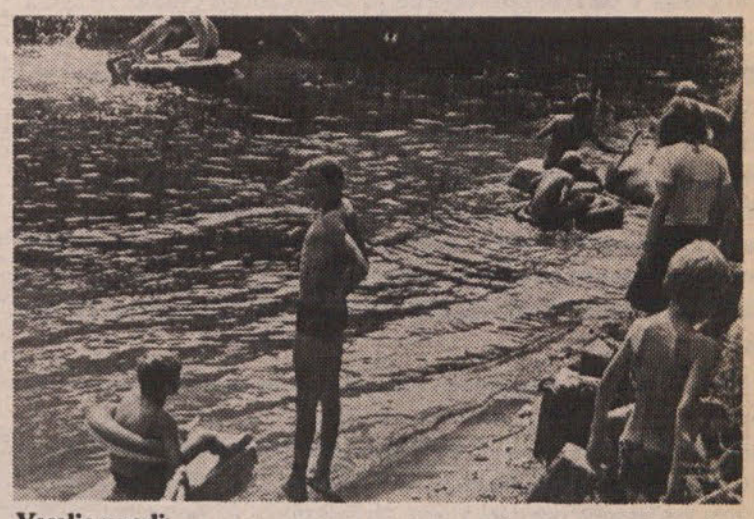

Veselje v vodi

Pacug je in mora biti kolonija viških otrok

Kot vsako leto, me je pot zanesla v Pacug 8. junija letos. Šest let zapored prihajam, gledam in razmišljam, kje so vzroki za stanje, v kakršnem se nahaja ta skrajni kos zemljišča (občinske domene), ki naj služi najmlajšim občanom za zdrav razvoj. Ogromna škoda bo, če bi iz tega ali drugačnega vzroka to zemljišče odkupili v povsem drugačne namene.

Pri dosedaj izrečenih besedah, kljub željam, pa Pacug ostaja tak, kakršen je bil, naj mi ne zamerijo entuziasti, ki s skrajnim naporom in voljo delajo in dopolnjujejo tisto, za kar so nekateri »gluhi«, zato v želji, da se to spremeni, pozivam skupščino občine Ljubljano Vič-Rudnik, da:

— med svoje redne delovne obveznosti sprejmejo tudi del skrbi za ta del njihovega ozemlja, čeprav izven občinskih meja

— prizadeto prikazati nujnost ureditve Pacuga, s tega prostora črpati rezultat v razvoju naših najmlajših občanov, za katere moramo predvsem skrbeti.

Kot občan naše občine dajem s tem pobudo za širšo akcijo v smislu ureditve Pacuga, od katere bodo imeli koristi vsi otroci sleherne krajevne skupnosti naše občine.

Povemo naj, naj sredstva, ki jih namensko dajemo npr. za razvoj telesne kulture in rekreacije in jih še bomo, služijo izključno namenu v amaterskem športu, v pomoč varstvu in rekreaciji!

FRANC SEVER

POZIV KRAJEVNIM SKUPNOSTIM

Naprošamo vse krajevne skupnosti, ki še niso poslale izpolnjene anketne liste o »otroških igriščih«, da to v čimkrajšem času storijo.

Dokler ne razpolagamo s podatki od vseh krajevnih skupnosti v naši občini, ne moremo pričeti z akcijo za postopno reševanje perečih problemov v zvezi z otroškimi igrišči.

Svet za družbenoekonomska
in politična vprašanja žensk
pri OK SZDL LJUBLJANA VIČ-RUDNIK

SKUPNOST OTROŠKEGA VARSTVA

SVOBODNA MENJAVA DELA SE UVELJAVLJA

Na svoji zadnji seji pred poletnimi počitnicami je skupnost otroškega varstva sprejela nekaj pomembnih sklepov in samoupravnih aktov.

Najpomembnejši je prav gotovo statut te skupnosti, v katerem so določene naloge SIS otroškega varstva, njeni organi, razmerja do drugih SIS v občini, povezovanje v mestno skupnost otroškega varstva, zvezo skupnosti otroškega varstva SR Slovenije ter druge naloge.

Z aneksom k samoupravnemu sporazumu o temelj ih planov družbenega varstva otrok v SR Sloveniji v obdobju 1976 do 1980 o izvajanju programa nalog družbenega varstva otrok v SR Sloveniji v letu 1978 je skupščina skupnosti otroškega varstva sprejela naloge družbenega varstva otrok v Sloveniji, ter način in obseg združevanja sredstev za izvajanje skupnih nalog v Zvezi skupnosti otroškega varstva Slovenije v letu 1978.

S tem aneksom se je skupnost otroškega varstva zavezala izvajati dogovorjen program vzgojnovarstvene dejavnosti, prednost pa bo dajala razvijanju tistih oblik vzgojnovarstvene dejavnosti, ki bodo vključevale tudi predšolske otroke, ki niso vključeni v vzgojnovarstvene organizacije, ter organiziranju oddelkov za otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

V aneksu je določeno, da naj se v letošnjem letu uresničujejo predvsem tiste naloge, ki zagotavljajo večjo družbeno pomoč otrokom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju in slovenskim predšolskim otrokom, ki živijo v tujini. Pomoč otrokom z motnjami se bo dajala v naslednjih oblikah: poseben dodatek za otroke z motnjami, daljši podaljšani porodniški dopust za nego dvojčkov in otrok z motnjami, sorazmerno višje povečanje posebnega dodatka za težje prizadete otroke in organiziranje vzgojnovarstvene dejavnosti za otroke z motnjami.

Po določilih tega aneksa imajo pravico do podaljšanega porodniškega dopusta matere dvojčkov ali več živo rojenih otrok, ter težje duševno ali telesno prizadetega otroka.

V aneksu so tudi določeni zneski povečanja denarne pomoči za opremo novorojenega otroka v primerjavi z letom 1977, za 250 dinarjev, če je poprečni mesečni osebni dohodek na člana družine nižji od 1.400 dinarjev in povečanje pomoči za 100 dinarjev, če je poprečni mesečni OD na družinskega člana višji od navedenega zneska.

Za izvedbo dogovorjenega programa otroškega varstva so delovni ljudje v obdobju od januarja do aprila 1978 zbirali sredstva po prispevni stopnji 2,21 odstotka od bruto osebnih dohodkov. V obdobju maj-december tega leta pa bodo zbirali sredstva v višini 2,69 odstotka od bruto OD. Stopnja 2,21 odstotka je bila prenesena iz drugega polletja 1977, ko je bila nižja od poprečja v tem letu. Zveza skupnosti otroškega varstva je vrnila presežke iz leta 1977 združenemu delu, zato je v letošnjem letu od maja do decembra potrebna višja prispevna stopnja.

Samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela v skupnostih otroškega varstva ljubljanskih občin, ki ga je sprejela tudi skupščina skupnosti otroškega varstva na Viču, določa kako bodo izvajalci-vzgojnovarstvene organizacije pridobivale prihodek za opravljene storitve vzgojnovarstvene dejavnosti. Prihodek bodo pridobivale za vzgojnovarstveno dejavnost otrok, vključenih v VVO, za izvajanje osemdeseturnega vzgojnega programa za petletne otroke, ki niso vključeni v VVO, za organiziranje in vodenje varstva otrok v varstvenih družinah, ter za delo v razvojnih oddelkih vzgojnovarstvenih organizacij.

V tem samoupravnem sporazumu so določeni normativi velikosti posameznih oddelkov glede na starost otrok v oddelku, ter število strokovnih delavcev, ki opravljajo delo v oddelku.

S »samoupravnim sporazumom o solidarnostnih sredstvih za izvajanje enotnega programa vzgoje za predšolske otroke in za pospeševanje razvoja otroškega varstva« so se vse SIS otroškega varstva v Sloveniji zavezale, da bodo zagotavljale izvajanje enotnega programa vzgoje predšolskih otrok v SR Sloveniji. To pomeni, da bodo skupnosti otroškega varstva razvitejših občin solidarnostno pomagale skupnostim otroškega varstva nerazvitih občin pri izvajanju njihovega programa. S solidarnostno pomočjo bo zagotovljena tudi tem otrokom enako kvalitetna vzgoja kot otrokom razvitih občin.

F. PREŠEREN

GRADNJA PREZGODNJA ZA

Graduja južne in zahodne obvoznice oziroma avtoceste ob Ljubljani, je prava senzacija. Zakaj? Saj vsi vemo, da jih bomo gradili. Res je, vendar jih bomo gradili mnogo prej kot je bilo to načrtovano. Vsi smo že navajeni tega, da se rokov gradbinci ne držijo, da so časovni premiki neobhodni, da so prisotne zamude in da začnemo graditi kasneje. Pri obeh obvoznicah pa je obratno: verjetno prvič sploh, da se bo zgodilo nekaj takega. Namesto v naslednjem desetletju bomo začeli graditi že letos oziroma delno prihodnje leto, torej minimalno dve do tri leta prej, kot je bilo načrtovano. Takšna vest pa je brez dvoma senzacija in to zelo razveseljiva in pohvalna. Kje ležijo vzroki za to? Mednarodni krediti, ki smo jih dobili prej, kot smo pričakovali in delno sploh nepričakovani, so omogočili, da bomo začeli graditi prej in torej prej razbremenjevati Ljubljano in slovenski prometni vozel nasploh. Vozni red in nekateri načrti okoli gradenj so se seveda s tem spremenili. Vse je pospešeno in 15. septembra bodo zasadili na Kozarjah prve lopate. Gradnja se začne!

Pred dopusti smo že pisali o ljubljanskem prometnem gordijskem vozlu, katerega edina rešitev so obvoznice. Ta rešitev, ki je bila pred dvema mesecema še precej oddaljena in zato meglena, je sedaj pred durmi in povsem stvarna, tako kot je stvaren 15. september. Gradnja nove Prešernove oziroma »ceste ob železnici«, ki bo razbremenila Prešernovo oziroma jo nadomestila, je v predelu proti Šiški že stekla, 23. avgusta pa se je začela gradnja tudi na viškem koncu. Skratka povsod je hitrejši »tempo«. Istočasno je odprta tudi že nova povezava med Vičem in Šiško, in sicer po Večni poti. Tudi ta cesta je bila odprta prej, kot so načrtovali in jo bodo dograjevali še sedaj, čeprav že teče po njej promet. Skratka povsod je vse ne le brez zamud, temveč mnogo prej! To pa je enkratno in pomeni tudi mnogo večji zagon k Ljubljani in sploh hitrejši napredek za vso republiko.

Sedaj je prometna zmešnjava

Sedanji prometni režim terja, da poteka celoten tranzitni promet s Štajerske na Primorsko in Dolenjsko ter obratno in celoten promet z Gorenjske na morje in v Zagreb in dalje, skozi Ljubljano. Skratka, vsa cestna povezava med Evropo in Azijo, med Slovenijo in drugimi republikami v Jugoslaviji gre skozi Ljubljano. Druge poti — vsaj dovolj široke in ustrezne za večje tovornjake — ni. Zato se vsa vozila, ki vozijo iz Evrope v Azijo, gnetejo skozi ljubljansko mestno središče. Drugačne možnosti ni. Enako velja za vozila, ki vozijo in povezujejo srednjo Evropo z Jadranom in tamkajšnjimi lukami. Vse to ustvarja sedaj v Ljubljani neznosno gnečo, ki skorajda ni rešljiva kljub vsakoletnim izboljšavam cest in novim rešitvam in razbremenitvam. Edina učinkovita rešitev so obvoznice in ta rešitev je sedaj pred vrati.

V Ljubljani je gost promet še zaradi slabo organiziranega mestnega prometa z osebnimi vozili in sploh normalno gost promet, ki je značilen za vsa republiška središča in večja mesta. Če k temu dodamo še koncentracijo stanovanjskih naselij v posameznih predelih Ljubljane in osredotočenje industrije v drugih, je jasno, da med temi centri poteka izredno živahen in gost promet. Vse to so elementi, ki ustvarjajo ljubljanski prometni gordijski vozel. Rešitev so obvoznice, zategadelj, bo ves tranzitni promet — tako tovornjaki kot osebna vozila tekel po obvoznicah in se bo izognil mestu. Tako po središču ne bodo več sopihali pol tovornjaki, pol lokomotive iz Irana, Dubaia in kdo ve še od kod. Tudi promet med samimi občinami in posameznimi centri Ljubljane bo potekal po obvoznicah. Čeprav bo morda malce daljša pot, pa bo zagotovo hitrejša, saj ne bo zastojev in polurnih ali celo večurnih »postankov« v kolonah vozil v mestnem središču. Promet bo torej tekel hitreje in lažje. Vse to pa pomeni tudi prihranek na gorivu in predvsem čistejše okolje in boljši zrak. To so tudi prednosti obvoznic!

Pomembno tudi za turizem

Vsakemu Ljubljančanu pa tudi tujcu ali obiskovalcu, ki se je znašel v Ljubljani v »normalnih« razmerah, je bilo jasno, da je položaj obupen. Kdor se je znašel v mestnih konicah, pa je bil lahko prepričan, da tudi v Tokiu ali New Yorku ni slabše — prej boljše. Vse to smo precej časa Jugoslovani dopovedovali tujim bankam in drugim možnim kreditodajalcem. Od ljubljanskih obvoznic in naših cest, ki jih gradimo res s tujimi posojili vendar ta posojila plačujemo oziroma vračamo mi, imamo mi koristi, vendar ne največje. Zaradi tranzitnosti naše države imajo od naših dobrih cest in hitrega prometa morda še mnogo več koristi v državah, ki transportirajo skozi Jugoslavijo. Tako so končno v teh deželah uvideli, da je položaj že resnično zelo težek. Zato smo tudi omenjeno posojilo dobili nepričakovano hitreje. Seveda pa so dobre ceste tudi izrednega pomena za naš turizem, saj je marsikateri turist letos »preklel« Ljubljano, ko je čakal v vrsti vozil. Če bodo obvoznice, tega ne bo več in realno je pričakovati tudi več turistov. Znano je namreč, da se številni turisti, ki prihajajo z Zahoda z avtomobili, ne odločijo za Jugoslavijo in za letovanje pri nas zaradi slabih cest in zaradi nepretrganih kolon vozil.

»Nova Prešernova« se gradi tudi na Viču

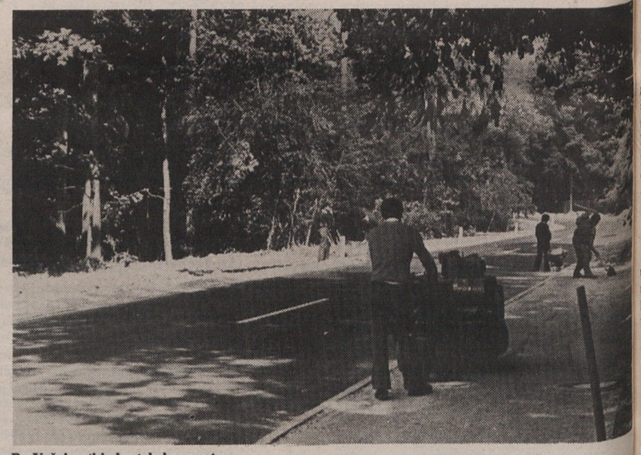

Po Večni poti je le stekel promet

Ljubljanske obvoznice bodo rešile tudi vrsto drugih problemov: nova naselja bomo gradili, saj so bile sedaj velike površine rezervirane za bodoče trase obvoznic in avtocest. Mnoge črne gradnje bo mogoče legalizirati itd.

Za nove obvoznice so posebej zainteresirani prebivalci občine Vič-Rudnik. V tej občini sta namreč kar dve največji vpadnici: Tržaška cesta z morske smeri in Dolenjska iz ostalih republik in Azije. Obe sta izredno obremenjeni in še povezava med obema po Aškerčevi teče po isti občini. Tako je večje zanimanje za obvoznice jasno in razumljivo.

Nova Prešernova tudi na Viču

Kaj se trenutno gradi ali bodo začeli v kratkem graditi?

Erjavčeva cesta in cesta 27. aprila sta zaprti. Zaprli so ju zaradi gradnje cestnega podvoza. Tudi tu so se odločili za varianto, ki je v Ljubljani že uveljavljena, to je cesta pod železnico. Podvoz je nujen zaradi tega, da se izognemo križanju ceste z železnico v nivoju, kar povzroča zaradi zapornic zastoje. Ker bo tekla ob železnici nova Prešernova, je potrebno preskrbeti tudi tu nemoten promet in istočasno skrbeti tudi za pešce. Najboljša rešitev je zato podvoz. Prva faza nove Prešernove je že v gradnji nekaj mesecev. Nadaljnja gradnja južneje se pričenja sedaj, ker so bile doslej nekatere nejasnosti in niso bili zagotovljeni ustrezni obvozi. Sedaj je to z Večno potjo zagotovljeno. V Rožno dolino se bo sedaj izboljšala dostopnost iz mestnega središča, saj ne bo več zapornic in Rožnodolci ne bodo več čakali včasih tudi po nekaj deset minut pred spuščenimi zapornicami. Sedanja inačica, ki je tudi izbrana, je nujno zahtevala podvoz. Pri inačici, ki jo je pred časom predlagala viška občina, pa ta niti ne bi bil nujen, saj bi uredili po tej varianti Prešernovo v enosmerno s tremi pasovi in Levstikovo kot enosmerno, vendar v nasprotno smer tudi s tremi pasovi. To inačico so odklonili, ker bi bil menda potem ob Prešernovi prehud hrup. Novo Prešernovo so tako pomaknili ob železnico in bodo mesto pred hrupom z obeh prometnih žil zavarovali z zidom in plezalkami. To naj bi blažilo hrup, ki bi sicer ostal bližje središču po viški varianti. Res pa je, da bi bila gradnja po viški varianti precej cenejša.

Nova Prešernova je torej sedaj v gradnji po celotni trasi. Sedaj so ostali Rožnodolci brez mestnega avtobusa, saj ne more k njim in tako je sedaj avtobusna linija precej direktnejša, saj ne dela ovinka v Rožno dolino. To je seveda povzročilo precej negodovanja med krajani. Viator je vožnjo po drugih ožjih ulicah odklonil kot nemogočo, saj so avtobusi preveliki. Če bi bila takšna vožnja možna sedaj poleti, pa zagotovo ne bi bila mogoča pozimi, ko so kupi snega in podobno. Tako sedaj vozi mestni avtobus po obvozu po Tržaški in Gregorinovi in po Cesti na Brdo. Večejo pa še vedno pogovori, da bi vendarle kako »speljali« mestni avtobus v Rožno dolino.

Boljše stanovanjske razmere

Kakšen bo režim na sedanji Prešernovi, ko bo zgrajena nova? Najprej je potrebno povedati, da bo nova Prešernova manj obremenjena kot sedanja ne le zato, ker bo širša, temveč tudi, zato ker bo del prometa odpadel na traso. Še mnogo večjo razbremenitev pa bo pomenila zahodna obvoznica, ki bo prevzela praktično ves težek tranzitni in tovorni promet razen tovornjakov, ki bodo dovažali blago v samo mesto. Osebni promet pa bo tudi zredčen zaradi možnosti vožnje po Večni poti. Tako bo praktično glede na kopico novih cestnih povezav ob vseh cestah povsem znosno življenje. Ne bo namreč več osredotočen hrup ob eni sami cesti in se bodo tako izboljšali stanovanjski pogoji ob Prešernovi cesti.

Prešernova bo, ko bo zgrajena nova Prešernova, delno enosmerna in delno dvosmerna. Točen režim še ni znan, vendar bo promet tekel nekako takole. Od Šubičeve proti Viču bo enosmerna, in sicer v smeri proti Viču. Od Šubičeve do Cankarjeve ali Puharjeve bo cesta dvosmerna in od Puharjeve ali Cankarjeve dalje bo spet enosmerna, vendar v nasprotno smer kot prejšnji del, torej bo enosmerna v smeri Delavskega doma.

Z Aškerčeve potem ne bo mogoče več zavijati na desno na Prešernovo, temveč bo mogoče zapeljati le do Rimske ceste in po njej, torej do gostilne Lovec. Z Aškerčeve ceste bo promet, ki ne bo šel na Primorsko, temveč proti Gorenjski, tekel preko Trga MDB proti Tobačni tovarni in na novo Prešernovo v ovinku. S Prešernove se bodo vozila iz enosmerne vključevala na Trgu MDB na novo Prešernovo.

Prešernova bo med Šubičevo in Cankarjevo dvosmerna zaradi povezav in možnosti obračanja in vključevanja v promet mestnega središča ali iz prometa mestnega središča.

Nadomestna parkirišča

Za pešce bo poskrbljeno s pešpodhodi, in sicer pri Cankarjevi, Puharjevi in Erjavčevi ulici. Podhodi bodo lepo urejeni, kar zadeva arhitekturo, bodo pa verjetno urejeni tudi kot manjši preskrbovalni centri.

Nova Prešernova, ki bo povezana s Tržaško preko sedanje Tobačne ulice bo zaradi svoje širše »pobrala« nekatere pešpoti in parkirne prostore Tobačne tovarne. Zato je bil pred gradnjo pogoj, da graditelji najdejo ustrezno nadomestilo in rešitev za pešce in za TTL. Tobačni tovarni in Mercatorju, ki imata ob Tobačni ulici svoje prenočišča, je potrebno omogočiti izvoz na novo cestno povezavo. Tudi to je obveza graditeljev. Poseben priključek bosta tako dobila TTL in Mercator. Investitor se je obvezal, da bo parkirišča TTL nadomestil z dograditvijo novih parkirišč ob Oražnovi. Drugi del parkirišč naj bi TTL nadomestili ob enosmerni ulici v Rožno dolino, ki je dovolj široka, da bi bilo mogoče ob enem robu urediti parkirišča. Ustrezno mora graditelj tudi urediti peš dostope tako z Oražnove kot do TTL in Mercatorja kot tudi pod železnico.

Večno pot, ki je sedaj že odprta za promet, bodo dograjevali in dogradili še to jesen. Urediti je potrebno bankine in nekatera dela v okolici. Novoodprta cestna povezava pomeni že sedaj precejšnjo razbremenitev Prešernove ceste. Večna pot kot obvoznica pa je namenjena osebnemu prometu.

V avli občinske skupščine je vsem občanom na voljo razgrnjeni potek gradnje in trasa južne obvoznice. Tako je podana najširša možnost za pripombe in predloge.

Cestno povezavo med viškim in rudniškim delom občine praktično že gradijo. Tu ne gre za južno obvoznico temveč za cesto, ki naj bi razbremenila preobremenjeno Aškerčevo. Cestna povezava naj bi bila med Opekarsko in Ižansko in Jurčkovo potjo in Peruzzijevo. Gre skratka za prečno povezavo med Tržaško cesto in Dolenjsko. Ta povezava naj bi bila namenjena predvsem osebnemu prometu, ker je vprašanje mostov. Za težak tovorni promet pa bi bilo potrebno obnoviti Cesto dveh cesarjev mimo Plutala in preko Ljubljanice po Jurčkovi poti do Dolenjske ceste. Vprašanje je, ali naj bi se dve prometni žili stekli na most preko Ljubljanice ali naj bi vse potekalo po enem. Most preko Malega grabna dograjujejo in nekatera dela so še v teku. Ko bo zgrajena transformatorska postaja v Trnovem, bo mogoče nekatere stvari še točneje določiti.

Hura za južno obvoznico

»Vse to pa je le delna rešitev in ne tista »prava«. Prava rešitev je južna obvoznica,« pravi načelnik oddelka za komunalne in gradbene zadeve skupščine občine Vič-Rudnik JOŽE LEKŠAN. »Za južno obvoznico, ki bo šla v gradnjo že v tem desetletju namesto v prihodnjem, so opravili že poskusna vrtanja in pilotiranje. Naša občina je že pred dvema letoma predlagala, naj bi šla južna obvoznica malce bolj vzhodno, torej naj bi se odmaknila Ljubljani. To stališče je tudi obveljalo — torej uspeli smo ga dokazati kot najboljšega. Čemu smo se zavzemali za to? Na tem področju je ogromno črnih gradenj. Kolikor bi šla južna obvoznica po predlagani trasi bliže Ljubljani, bi morali ogromno hiš naših občanov rušiti. Čeprav so to črne gradnje, smo menili, da bi bilo to nehumano in nepravilno in smo skušali rešitev, ki bi najmanj prizadela kogarkoli. Očitno smo jo tudi našli — odmaknitev obvoznice. Tako se sedaj tamkajšnji črnograditelji ne morejo več bati za streho nad glavo. Mislim, da bo na tem področju mogoče legalizirati okoli 700 črnih gradenj. To pa mislim, da je velik uspeh in da bomo s tem rešili enega izmed velikih problemov, ki tare našo občino. Seveda bomo z legalizacijo lahko zagotovili tem ljudem tudi ustrezno zaščito pred poplavami in ustrezno komunalno opremo, ki jo brez dvoma potrebujejo. Z odmaknitvijo južne obvoznice pa bo mogoče graditi na tem področju vrsto novih hiš. Skratka možnosti za gradnjo se bodo odprle.«

NEKAJ LET

Zahodno obvoznico bodo začeli graditi 15. septembra. Zahodna obvoznica bo povezovala avtocesto od Brezovice preko Viča na Celovško. To je del takoimenovanega »U« sistema Ljubljane. V Kozarjah bo urejen odcep na južno obvoznico oziroma južno obvozno avtocesto. Prvotno so načrtovali še posebno mestno hitro cesto, vendar so uvideli, da je mogoče vse rešiti z eno cesto in to ceneje in torej racionalneje. Predvsem pa je sedanja rešitev z eno cesto tudi manj boleča za prebivalce, saj bi bilo v slučaju dveh cest potrebnih ogromno rušenj, tako pa jih ne bo veliko.

Trikotnik avto cest v Kozarjah

Avtocestni trikotnik: avtocesta z Vrhnike — južna avtocesta oziroma obvoznica in zahodna avtocesta oziroma obvoznica bo na praznem prostoru v Kozarjah. Prvotno je bila trasa določena drugje, vendar so se zaradi hiš odločili za spremembo tako, da praktično skoraj ne bo rušenj. Avtocestno križišče bo na praznem prostoru. Tam bodo uredili tudi izvoze v mestno središče oziroma za Vič in polhograjski predel. Južna obvoznica bo potem od tega trikotnika tekla po Barju proti Dolenjski cesti. Prvotne pomisleke, da bo gradnja po Barju težja, kot bi bila bližje Ljubljani in Malemu grabnu, kjer so nanosi od vode, so zavrgli. Pri vrtanju se je namreč izkazalo, da je takoj pod tenkimi nanosi barjanski teren in da bi bilo potrebno tudi v primeru gradnje bližje Malemu grabnu opraviti vsa dela enako kot pri gradnji na povsem barjanskem terenu.

Vičani imajo za gradnjo drugega dela, to je zahodne obvoznice vse pripravljeno. Na sestanku z investitorjem in graditelji in vsemi zainteresiranimi družbenopolitičnimi skupnostmi je bila viška občina pohvaljena in še posebej oddelek za gradbene in komunalne zadeve, saj so imeli vse že pripravljeno in so lahko pravočasno postregli z vsemi podatki, z vsemi pripombami in vso dokumentacijo. Glede na takšen načrt in kvaliteten pristop je začetek gradnje 15. septembra povsem realen.

S sedanjo rešitvijo trase zahodne obvoznice se je končno nehal dolgoletni strah številnih črnograditeljev na Kozarjah, da j im bodo porušili streho nad glavo zaradi avtoceste. Ker je trasa na praktično praznem zemljišču, križišče avtocest pa tudi, bo le malo ljudi prizadetih. Nekaj hiš oziroma črnih gradenj bo potrebno sicer rušiti, vendar je to povsem razumljivo, saj ob vsaki gradnji ceste morajo nekaj objektov odstraniti. Za prebivalce bodo poskrbeli z nadomestnimi stanovanji oziroma odškodninami.

Veliko bomo lahko gradili

Z znano traso zahodne obvoznice in južne obvoznice se bodo sprostila tudi številna zazidljiva zemljišča, ki so bila doslej rezervati le zaradi še neznane trase avtoceste. Tako bo viška občina lahko graditeljem tudi na tem področju ponudila precej gradbenih parcel. Gradbena zemljišča med mestom in južno obvoznico in na Kozarjah — vsega jih bo kar lepo število — pa imajo pomen ne le v okviru občine temveč Ljubljane kot celote.

Zaradi vseh teh »nepričakovanih« gradenj, ki bodo v marsičem ovirale promet, saj bo potrebno speljati nekaj obvozov, je prišla pod vprašaj takojšnja obnovitev Tržaške ceste. Tržaško cesto so nacrtovali obnoviti v najkrajšem času. To bo sedaj verjetno odpadlo, saj bi zapora pomenila popoln prometni kaos, če ne že nerešljiv prometni položaj. Prenovitev Tržaške pa ostane brez dvoma aktualna zadeva.

Z novim sistemom pa bodo reševali tudi vprašanje prometa za polhograjski oziroma dobrovski predel. Prvotni načrt je predvideval, da se bo regionalna cesta Polhov Gradec—Ljubljana vključila s podvozom na Gregorinovi v Ljubljano. Republiška skupnost za ceste kot upravljalec pa se je sedaj odločila, da se naj polhograjska cesta oziroma cesta Dolomitskega odreda vključuje na Tržaško pri Žerovniku, torej tam, kjer se bo vključeval izvoz z avtoceste. S tem bi bili ubiti dve muhi na en mah. Zato bi bilo potrebno pohiteti s priključkom na Tržaško pri Žerovniku. Tako bi odpadlo križanje z železnico, ki je sedaj tudi eno zaviralcev prometa. S takšnim reševanjem pa je postalo aktualno vprašanje podvoza pod železnico na Gregorinovi. Ali je sploh smiselno graditi podvoz v takšnem obsegu in višini? Verjetno da ne! Ta podvoz bi potem bil le lokalnega pomena in bi zadostoval podoben podvoz kot je na Jadranski (le malce višji, da se ne bi obenj zatikali tovornjaki). Če bi se odločili za manjši podvoz na Gregorinovi, kar bi bilo cenejše, bi bilo tudi manj rušenj okoliških hiš.

Potrpljenje in razumevanje

»Ob vseh teh številnih gradnjah in preureditvah je jasno, da bodo številni občani prizadeti in da bodo tudi prikrajšani za svoj mir ali udobje ali kaj drugega — vsaj začasno — vendar mislim, da bodo vsi razumeli, da gre pri vsem tem za zelo široke interese — tudi njihove,« poudarja načelnik oddelka za gradbene in komunalne zadeve Jože Lekšan. »Vsi se bomo potem lažje in hitreje vozili in ves razvoj bo šel hitreje. Zato računamo na razumevanje in podporo, saj je interes nas vseh, da Ljubljana napreduje hitreje in da ko nčno rešimo prometne vozle. S tem sistemom, ki ga bomo gradili sedaj: zahodna obvoznica, južna obvoznica, pa bomo na Viču pridobili precej.«

MILOVAN DIMITRIĆ

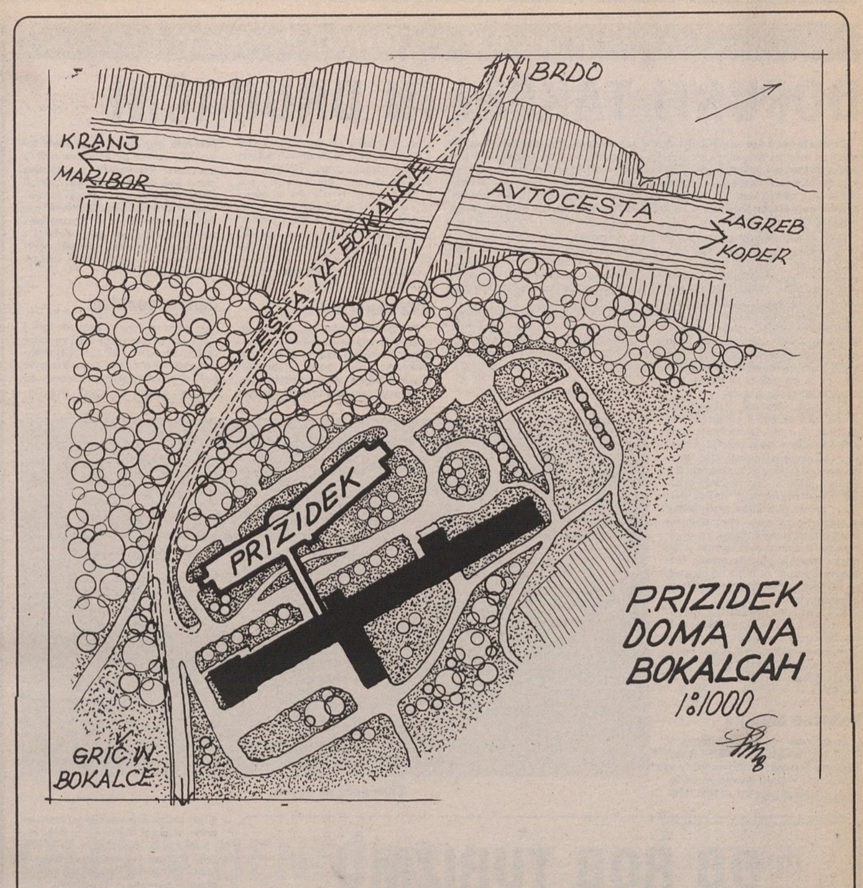

Gradimo prizidek k Domu ostarelih na Bokalcah

Ob svečanem začetku gradnje prizidka doma na Bolkalcah so bile ob položitvi temeljnega kamna izrečene vroče želje, da bi nov objekt omilil, predvsem pa izboljšal življenjski standard prebivalcev sedanjega doma.

Gradbišče je v polnem razmahu. Močno deževje je oviralo nemoteno nadaljevanje zemeljskih del. Teren je ilovnat in zelo premočen, tako da so ročni in strojni premiki izkopov in zasipov močno ovirani.

Podjetje »Stavbenik« se je obvezalo, da bo prizidek zgrajen v letu dni, torej ob prvomajskih praznikih leta 1979. Poleg dežja pa dela nekoliko kasnijo zaradi nepredvidenega slabšega terena, ki je ostal na gradbišču od gradnje sedanjega objekta, ki je bil zgrajen še pred osvobodilno vojno.

Strokovnjaki Zavoda za raziskavo materialov in konstrukcij in projektanti ter statiki so že dali nove smernice za enoten nadaljnji potek del.

Seveda se zaradi teh težav že javlja višek, ki ga bo moral gradbeni odbor v naslednjih mesecih prikazati vsem sofinancerjem novega prizidka.

Znano je, da ima sedanji dom na Bokalcah največ ležišč v Ljubljani in sicer kar 362. Po osvoboditvi so dom večkrat dopolnjevali ter notranje obogatili, toda zaradi še premalo ležišč se standard prebivalcev ni bistveno izboljšal in je trenutno razen izredne lokacije najslabši v mestu. Prenovili so sicer centralno kurjavo, dopolnili pretesno pralnico, toda prostora za posameznega prebivalca niso povečali, raje še zmanjšali in ga je le 50 odstotkov sedaj predpisanega.

Ker imamo v sedanjem domu tudi skupne spalnice, celo s petimi in šestimi ležišči, je bila glavna skrb uprave, da se izboljša to nehumano stanje. Zato bodo v prizidku zgradili 45 sob z enim ležiščem in 34 sob z dvema ali skupaj 113 novih ležišč. Vse to bo omogočilo lažjo, toda nujno notranjo preselitev starostnikov, ki ga bo izvajalo zdravstveno osebje po svojih strokovnih smernicah in potrebah.

V prizidku bo tudi posebno zaklonišče s 47 ležišči in 93 sedeži ter veliko dvigalo za ležeče bolnike. Poleg tega bo še skupna jedilnica, ki bo služila tudi ostalim zavodnim potrebam. Med domom in prizidkom bo v I. nadstropju hodnik za neposredno povezavo obeh enot.

Vsekakor je trenutno v obstoječem domu največja težava s pralnico, ki je občutno premajhna. Posebno še, ker se bo število starostnikov povečalo od 362 na 475. Vse to nakazuje potrebo, da se del kletnih površin v prizidku preuredi v prepotrebno novo pralnico, z vso pripadajočo spremljavo, zaradi slabšega terena smo že tako morali poglobiti temelje polovice prizidka tako globoko, da je možno izvršiti kletno etažo, ne pa zasuti že izkopano prostornino od kleti do pritličja.

Gradbeni odbor posveča vso skrb zunanjim napeljavam kanalov, elektrike in vodovoda. Zavod išče dodatne telefonske številke za povečane potrebe. Misli se že na dokončno ureditev Ceste na Bokalce, ki je sedaj zelo ozka in za starostnike zelo nevarna. Že sedaj so ob cesti skozi gozdiček zgrajene stezice za pešce, ki jih bo treba urediti dokončno, verjetno v zvezi z bližnjo gradnjo avto ceste, ki bo potekala v neposredni bližini prizidka in doma.

Projektanti avto ceste bodo le morali prisluhniti potrebam starostnikov, da njih prebivanje ne bo preveč prizadeto. Zato ne kaže prelagati Ceste na Bokalce v novo traso, ker bomo tako posekali še gozdni pas, ki bo vsaj delno varoval oskrbovance pred hrupom in smradom prometa. Skica nazorno kaže, da bi domu na Bokalcah nova trasa Ceste na Bokalce še temeljiteje zarezala sedanjo gozdno površino.

Stara razvodna kanalizacija je zelo dotrajana. Ker poteka deloma v bodoči trasi avto ceste, jo bo treba tedaj smiselno preurediti ter tehnično obnoviti.

Več oskrbovancev bo rabilo večje rekreativne površine, zato nakazuje ing. arhitekt Fink dodatno urejanje neposredne in širše okolice z malim igriščem, baliniščem itd.

Ko bodo gradili prek avto ceste nov most za Cesto na Bokalce, jo bo treba tlakovati mimo doma tja do naselja Grič.

Ponovno je že bila sprožena želja, da bi kakšen mestni ali pa posebni avtobus redno ali pa od časa do časa zavil do povečanega doma.

Gradbeni odbor pričakuje, da bo podjetje opravilo pogodbeno delo v redu in pravočasno, tako da bo uprava čim prej izboljšala sedanje razmere oskrbovancev na Bokalcah.

CIRIL STANIČ

KAKO SMO LETOVALI?

DOPUSTI TAKŠNI IN DRUGAČNI

Poletje je čas, ko se večina ljudi odpravi na letni dopust, da bi si nabrali novih moči za delo na delovnem mestu. Nekateri preživijo letni dopust tudi kar doma, če jim tako najbolj ugaja. Večina si želi preživeti letni dopust izven svojega doma, bodisi na morju, v planinah ali kje drugje. Zlasti obmorski turizem se razvija v takšno smer, da ni naklonjen našemu delovnemu človeku, ker denarnica poprečnega Slovenca ni kos pogoltnim cenam našega komercialnega turizma.

Ena od rešitev in zdi se najboljša, je v tako imenovanem sindikalnem turizmu. Nekatere delovne organizacije imajo že vrsto let svoje počitniške domove ob morju, tako da se pri njih ne postavlja vprašanje poceni letovanja, to vprašanje se z vso resnostjo postavlja v organizacijah, ki nimajo počitniških domov. Bolj imovite delovne organizacije tudi sedaj gradijo počitniške domove, večina pa se jih odloča za nakup bolj cenenih camping prikolic.

Nekatere delovne organizacije imajo tako neznatne počitniške kapacitete, da v njih lahko letuje le po nekaj družin v vsem poletju, obstajajo tudi delovne organizacije, katerih počitniški domovi so zasedeni le v mesecu juliju in prvi polovici avgusta. Le-te organizacije naj bi dale svoje proste počitniške zmogljivosti v uporabo drugim organizacijam proti primerni odškodnini. Za organizacijo takšnega sodelovanja je ob izteku letošnje poletne sezone brzkone prepozno, ne bi pa bilo napak, če bi takšno sodelovanje steklo že prihodnje leto.

Kako so letos organizirali letovanje svojih delavcev, so povedali predstavniki teh delovnih organizacij: Tobačna tovarna, VVZ Malči Belič, Elektromontaže, Metalurškega inštituta, Inštituta Jožef Stefan in TOVIL.

Tobačna tovarna

imamo dva počitniška domova. V Dajli pri Novigradu je večji, manjšega pa imamo na Lovrencu pod Storžičem. V Dajli imamo 36 garsonjer, v vsaki garsonjeri so štiri ležišča, opremljena kuhinja ter sanitarije. Počitniški dom je nov, prvo fazo šestnajst garsonjer smo zgradili leta 1975, drugo fazo pa v letu 1976. V načrtu imamo izgradnjo klubskih prostorov.

Vsako pomlad v glasilu delovne organizacije objavimo razpored izmen tako, da se ljudje lahko prijavijo za določen termin. Če je za določeno izmeno preveč prijav, se pogovorimo s prizadetimi, da se odločijo za drug datum, ko je še dovolj prostora. Prednost pri letovanju imajo starši s šoloobveznimi otroki, delavci šibkega zdravja, delavci z daljšim delovnim stažem, upoštevamo tudi druge kriterije. Nastanitev na osebo znaša v sezoni za odrasle 25 dinarjev dnevno, za otroke 10 din, v pred in posezoni je cena nastanitve deset dinarjev dnevno na osebo, za otroke pet dinarjev. Planinski dom na Lovrencu pod Storžičem ima petindvajset ležišč.

VVZ Malči Belič

Pri številu preko sto zaposlenih imamo le eno počitniško prikolico. Kljub izmenjavi vsakih sedem dni lahko vse poletje letuje le štirinajst družin. Stanje v toliko ni kritično, ker imajo naši zakonski tovariši v svojih delovnih organizacijah možnost letovanja, zato se poslužujemo tudi te možnosti. Nastanitev v prikolici znaša 105 dinarjev dnevno. Izdelali smo tudi prednostne kriterije za letovanje v prikolici zaradi prevelikega števila interesentov in premajhnih možnosti. Prednost imajo delavci z najnižjimi osebnimi dohodki, družine s šoloobveznimi otroki, matere samohranilke.

Elektromontaža

V Rovinju imajo dve počitniški hiši s petimi stanovanjskimi enotami različnih velikosti ter eno počitniško prikolico v Novalji na Pagu. Vse naše počitniške kapacitete so zasedene od začetka junija do konca avgusta.

Žitna polja na Brestu

Kljub pičlim prostorskim možnostim nismo nikogar odklonili, le dogovorili smo se za drugi termin. Če je kdo želel letovati več kot deset dni, smo mu to omogočili. Tudi pri nas veljajo pravila, zapisana v pravilniku, kdo ima prednost pri letovanju v naših počitniških objektih. Cena nastanitve za manjšo stanovanjsko enoto na dan je 50 dinarjev, za večjo pa 70 din dnevno.

Metalurški inštitut

Imamo počitniško hišo blizu Bernardina v Portorožu, v kateri je šest sob, v njih pa štirinajst postelj. Počitniška hiša je zasedena od junija do septembra, vendar je največji naval v mesecu juliju in avgustu. V hiši je skupna kuhinja. Kljub temu, da so omejene možnosti letovanja, skorajda ni odklonjenih. Cena nastanitve je 25 dinarjev dnevno na osebo s tem, da imajo socialno šibki delavci brezplačno letovanje.

Inštitut Jožef Stefan

V počitniškem naselju Zlatorog pri Umagu imamo deset počitniških hišic ter tri camping prikolice. V vsaki hišici je prostora za štiri osebe, v njih so sanitarije z ogrevano vodo ter čajna kuhinja. Ljudje se hranijo v skupni restavraciji v počitniškem naselju, oskrbni dan velja za odrasle 120 in otroke 80 dinarjev, v pred in posezoni je cena oskrbnega dne za deset dinarjev nižja. Počitniško naselje se odpre prvega maja in je odprto do tridesetega septembra. Skoraj ves čas, ko je naselje odprto, so naše hišice zasedene, največje zanimanje je seveda v času sezone, takrat pa imajo prednost družine s šoloobveznimi otroki ter delavci z najnižjimi osebnimi dohodki. Ker je zanimanje naših delavcev zelo veliko, skoraj ni možnosti, da bi drugi dobili prostor, čeprav jih ne odklanjamo, zanje velja oskrbni dan v sezoni 137 dinarjev. Letovanja pričnemo načrtovati že spomladi, ko objavimo pogoje, določimo izmene in razdelimo prijavnice.

Tovil

Trenutno razpolagamo s sedmimi prikolicami, tri imajo postavljene v Medveji, štiri v Stoji pri Pulju. Naše počitniške kapacitete so majhne za takšno število zaposlenih, zato dajemo v sezoni prednost družinam s šoloobveznimi otroki, delavcem šibkega zdravja in drugim, ki so najbolj potrebni letovanja. Delavci z najnižjimi osebnimi dohodki so oproščeni plačevanja nastanitve. Delavci, katerih osebni dohodki znašajo do 3500 dinarjev na družinskega člana, plačajo za dnevno nastanitev pet dinarjev po osebi, nad 3500 din osebnih dohodkov na družinskega člana pa 10 dinarjev dnevno.

Prikolice so popolnoma opremljene, tako da si v času letovanja družine same pripravljajo hrano.

F. PREŠEREN

OB ROB TURIZMU V POLHOVEM GRADCU

Le kdo ne pozna prijetne krajine Polhograjskih Dolomitov in slikovitega kraja, po katerem nosijo svoje ime. Le streljaj od mestnega hrušča in smradu se obiskovalcu odkrivajo počitku in rekreaciji čudovite možnosti. Toda vsaka stvar ima dve plati, kot pravijo. Obiskovalec si po izletu, bežnem obisku želi tudi ustaviti in posedeti v okolju narave. Želi si okrepčati. Toda te možnosti so v primerjavi s prej naštetimi v tej slikoviti okolici Polhovega Gradca kaj omejene. Dve gostišči — privatno gostilno in znani Turistični dom v Polhovem Gradcu, ki ga ima v najem in upravljanje Gostinsko podjetje Vič — temu nista kos.

Turistično društvo pa na žalost kot mnoga ostala, doživlja ob neznatnih finančnih sredstvih kaj klavrno vlogo, kljub izrednim prizadevanjem svojih amaterskih delavcev. Želeli bi, da bi se obiskovalci počutijo v njihovem kraju, kjer je bilo pred 10 leti 6 turističnih sob in tri dobra gostišča, prijetno počutili. Ne pa, da odhajajo z dolgimi nosovi, slabimi občutki in včasih kar že z vtisi nezaželenosti s strani gostinskih delavcev v Turističnem domu.

Lepa lokacija omenjenega doma, danes praktično ni sposobna ponuditi gostu primernega okrepčila. Zato ni čudno, da so delavci v Turističnem društvu marsikdaj deležni pritožb in ostrih besed. Toda kaj storiti, ko pa se zdi, da je zaposlenim v tem domu kaj malo mar za mnenja obiskovalcev, kaj šele za dobro počutje. »Srečujemo se s kadrovskimi težavami, dalje pogoji za zadovoljivo gostinsko ponudbo so v domu komaj na nivoju, vse to in pa tudi nedoseženi obseg prometa v tem gostinskem obratu, za gostinsko podjetje Vič ne predstavljajo ob nezadostnih sredstvih interesantne naložbe.« Tako na kratko lahko povzamemo mnenje vodstva tega edinega gostinskega podjetja v občini, ki naj bi v tem srednjeročnem obdobju predstavljalo pravzaprav tudi nosilca razvoja gostinstva v občini. Res pa po drugi strani zagotavljajo, da se sedaj ponujajo drugačne možnosti (ob novi samoupravni organiziranosti je gostinsko podjetje Vič vključeno v SOZD GHT Ljubljana), da bi v naslednjem srednjeročnem programu izdelali tudi projekt razvoja gostinstva v Polhovem Gradcu.

Sedaj pa lahko le z majhnimi sanacijami sproti obnavljajo dom, ki ga zob časa že močno načenja. Skušali pa bodo poiskati tudi boljše kadrovske rešitve, čeprav sistem nagrajevanja po delu te gostinske delavce tu v tem domu postavlja v enak položaj kot v ostalih ljubljanskih obratih. Zaposleni pa že sedaj vedo povedati, da so marsikdaj prepuščeni sami sebi, in da je povezanost z matičnim podjetjem vse prej kot vzpodbudna.

In kaj meni občinski izvršni svet!

Gostinstvo in turizem sta v srednjeročnem planu upoštevana, napisanega je veliko, saj so tudi možnosti privlačne in tudi sredstva so na razpolago. Toda prisotna je trajna slabost naših delovnih organizacij in v tem primeru še posebej nosilcev razvoja, da ne izdelajo in ne predložijo svojih razvojnih programov, ki bi realizirani lahko nudili čvrstejšo osnovo in perpektivo razvoja ne samo viškega, ampak tudi ljubljanskega gostinstva in turizma. Iskati bo verjetno treba nove nosilce, delovne organizacije, ki bodo s trajnim in realnim konceptom posegle na to dokaj nerazvito gospodarsko področje.

To pa je vsekakor tudi želja turističnih delavcev v Polhovem Gradcu, ki bodo, in to s svojimi sokrajani, pripravljeni ponuditi vso pomoč!

In še to! Velja pa vsekakor razmišljati tudi o razvoju turističnih kmetij, katere kot vemo, postajajo privlačna oblika turistične ponudbe in za katerih razvoj so dane ugodne možnosti!

J. DOMITROVIČ

Turistični dom v Polhovem Gradcu

Rob danes

ROB NEKDAJ IN DANES

Ob prebiranju starih knjig naletimo na marsikaj zanimivega in tako predstavljamo Rob v letu 1890.

Rob včeraj

Rob s 30 okoliškimi vasmi je spadal pod turjaško občino, po ljudskem štetju leta 1880 je bilo 1490 prebivalcev, ki so se preživljali z izdelovanjem suhe robe, nekateri delali v gozdovih Krim in Mokrec, ki sta bila last turjaških grofov, veliko pa jih je hodilo na Hrvatsko, Ogrsko, Galicijo in celo na Rusko delat v gozdove. Kmetijstvo tudi tedaj ni prinašalo dohodka zaradi slabe zemlje in pogosto zaradi slane spomladi in jeseni. Po starih virih sodeč so bili ljudje miroljubni, postrežljivi in ukaželjni, sami so vzdrževali ljudi, ki so jih učili branja in pisanja.

Leta 1869 je podaril gostilničar Miha Jakše zemljišče, na katerem so v glavnem s prostovoljnim delom zgradili šolo, ki jo je obiskovalo 118 do 130 učencev iz 20 vasi, prvi uradno postavljeni učitelj je bil Ferdo Vigele, za ostale vasi, ki niso bile zajete v ta šolski okoliš, pa so prebivalci sami plačevali pomožne učitelje in si tako naložili poleg rednih obveznosti še prostovoljni izdatek, za katerega pa jim ni bilo žal, saj je bil namenjen izobrazbi njihovih otrok.

In še ostali podatki kraja: trije višji hribi, ki obdajajo Rob, ležijo na naslednjih višinah: Veliki Osolnik 721 m, Krvava peč 809 in Sveti Primož v Rovtah 817 m. Od povsod se odpira krasen razgled, pod vasjo Bane je slap, imenovan »Kobilji curek«, na vrhu »Gradiški vrh« pa je menda stal grad, o katerem ni več sledu. Kdo bi vedel, ali so se res tam kdaj sprehajale grajske gospodične? Obstajajo pa še ostanki rimskega zidu, in sicer od »Gradiškega vrha« do Pajkovega.

V začetku tega stoletja

V vasi je obstajalo 6 gostiln in 4 trgovine, vse je bilo živahno, tudi kulturno življenje je bilo močno razgibano, v dvorani je stal dobro opremljen oder z bogato garderobo, ki so jo tedaj le malokje posedovali.

Rob danes

Po uradnih zapisih živi tu še 800 prebivalcev, obstajajo tri nižjerazredne šole (v Krvavi peči je zaprta, ker ni otrok), vse tri šole pa obiskuje približno 30 učencev, v vasi sta trgovina in gostilna, žaga Rob zaposluje nekaj nad 20 delavcev, toliko ali celo še malo manj kot po vojni. Mladi odhajajo, kajti kraj nima bodočnosti, starostna struktura prebivalstva je nezadovoljiva.

Še vedno pa domačini izdelujejo suho robo, na Robu stoji tudi lep družbeni dom. In še nekaj je, skoraj do hiš prihajajo obiskovalci, to so jeleni in medvedje. Ali ni torej Rob zanimiv?

A. P.

Skrb za okolje – dolžnost slehernega občana

Zgleden primer s Trnovega

Vsi, eni več, drugi manj, se ukvarjamo z urejevanjem okolja, saj se zavedamo, kakšnega pomena je ta skrb. Krajevne skupnosti pri tem naletijo na vrsto težav in problemov, kajti sredstva, ki jih imajo na razpolago, so premajhna, da bi dela opravili v takem obsegu, kot bi bilo nujno potrebno.

KS Trnovo je že dalj časa imela v programu, da ob Cesti dveh cesarjev uredi košarkarsko igrišče in ga dopolni še z otroškim igriščem. S sodelovanjem TKS in kulturno skupnostjo naše občine smo uspeli zbrati potrebna sredstva za asfaltiranje igrišča in nabavo potrebnih igral za ureditev otroškega igrišča.

Pri samem urejanju tega okoliša pa so izkazali tudi tam stanujoči občani, predvsem pa mladinci, ki so s prostovoljnim delom opravili vsa potrebna zemeljska dela. Zaključna dela, poravnavanje navoženega materiala, katerega je bilo več kot 80 dobro naloženih kamionov, pa je bilo tako obsežno, da ročno delo sploh ni prišlo v poštev.

Peter Podržaj

Na pomoč nam je priskočil krajan PETER PODRŽAJ, ki je s svojo težko mehanizacijo opravil ureditev celotnega področja okrog obeh igrišč, točno po dogovoru, oziroma tako kot načrt to predvideva. Pripomnim naj, da to ni bilo samo poravnanje z buldožeriem, temveč je bilo potrebno skopati jame, v katere je zakopal razne večje betonske kose, lokal od gramoza ter tako smotrno uredil vso okolico.

Nemalo pa smo bili na KS presenečeni, ko nam je Peter Podržaj po opravljenem delu povedal, da je vse to storil brezplačno, ker smatra za dolžnost, da vsak občan po svojih močeh pripomore k lepšemu videzu svoje krajevne skupnosti, okolja, v katerem živi. KS Trnovo se mu za razumevanje, za posnemanja vreden zgled ter za opravljeno delo iskreno zahvaljuje z željo, da bi tudi drugi krajani posnemali tako sodelovanje za dobro nas vseh.

Franc

kramljamo o vzgoji

Skriti sovzgojevalci

Pedagogika kot znanost o vzgoji doraščajočega rodu nas opozarja, da ne vplivajo na razvoj otrok in mladostnikov in na oblikovanje njihove osebnosti samo vzgojitelji (starši, učitelji, profesorji), marveč da so izpostavljeni mladi ljudje v predšolski in šolski dobi in prav tako v puberteti vplivom številnih dejavnikov v okolju, ki jih oblikujejo v pozitivnem ali negativnem smislu in kujejo njihov značaj. Te dejavnike imenujemo »skriti sovzgojevalci«.

Medtem ko je vzgojno vplivanje domače družinske vzgoje in šolsko oblikovanje smotrno, načrtno in sistematično, so vplivi skritih sovzgojevalcev priložnostni, naključni, nezavedni, ne zavedajo se jih niti otroci niti odrasli. Otrok prihaja v kontakte s svojimi vrstniki v družini in zunaj družine, s starejšimi otroki in mladostniki, z najrazličnejšimi odraslimi, nanj lahko vplivajo razni predmeti in pojavi v njihovem okolju, časniki in časopisi, knjige, izložbe v trgovinah, plakati, filmi, športne in druge prireditve, veselice ali zabave, proslave, verski obredi, itd., v domači hiši pa predvsem vedenje odraslih, radio in televizija.

Otrok živi v krogu pojavov in dogodkov, od katerih se lahko navzame marsikaj nezaželenega in gre potem njegov razvoj napačno pot. Mnogih skritih sovzgojevalcev starši sploh ne poznajo in se prav zaradi tega niti ne borijo z njimi ali proti njim, včasih pa jih poznajo, a jih vsi skupaj omalovažujejo. So pa često močni in **zahrbtni** in pogosto uspešno zavirajo vzgojna prizadevanja družine in šole. Praktično je nemogoče, da bi jih popolnoma odstranili iz vzgojnega procesa, prav zaradi tega je tako pomembno, da jih poznamo, da smo o njih dobro poučeni, da starši in drugi vzgojitelji vedo, kako otroci in mladostniki preživljajo zunaj doma in šole svoj prosti čas, s kom se družijo, kje se potikajo, shajajo ali sestajajo s svojimi družinami ipd. Skritih sovzgojevalcev je brez števila, da bi jih bilo težko vse našteti in obravnavati. V nadaljnjem bomo ne nekatere opozorili, deloma pa smo jih že nakazali.

Veselje do živali in okolja

Na poti v šolo in iz šole se gibljejo otroci v raznih druščinah. Nekateri šolski tovariši ali tudi starejši otroci ali mladostniki lahko negativno vplivajo na mlajše šolarje, posebno če jih izkoriščajo za razne malopridnosti. Vemo, da so mlajši otroci precej labilni ter sugestibilni in podlegajo raznim slabim vplivom negativnih druščin, zaradi katerih lahko zapadejo v razne oblike družbene neprilagojenosti, kot so potepanje, prilaščanje tuje lastnine v obliki manjših ali večjih tatvin, vlomi v avtomobile ali tudi v stanovanja, delomrznosti, izostajanje od pouka... Tu in tam naletimo na seksualne malopridneže, ki zavajajo v seksualne odnose deklice in dečke. Naloga vzgojitelje v doma in v šoli je, da se za druščino otrok stalno zanimajo, da gibanje svojih gojencev nadzirajo in kontrolirajo in v dvomljivih primerih tudi ustrezno ukrepajo. Otrokom je treba stalno dopovedati, da se ne smejo spuščati v nikakršne odnose z neznanimi ljudmi, da ne smejo od njih prejemati daril, z njimi zahajati na skrite kraje ali v stanovanja, z njimi sedati v njihove avtomobile in se pustiti z njimi prevažati itd. Marsikatero tako srečanje je za mlado osebnost lahko včasih tudi usodno.

Govorimo tudi o dvorišču. S tem izrazom mislimo omejen prostor s stalno druščino mlajših in starejših otrok in odraslih v bližini stanovanja. Na dvorišču lahko opazuje predšolski in šolski otrok obnašanje starejših, posluša njihovo govorjenje, prepire, igre, spoznava njihove odnose in se po vsem tistem tako ali drugače orientira.

Dandanes — v dobi blokov in nebotičnikov — oblika klasičnih »dvorišč« izginja in se pojavljajo **igrišča** z raznimi igralnimi napravami za mlajše in starejše otroke. V vsakem primeru je potrebno nad otroki ustrezno nadzorstvo.

Često govorimo tudi o »ulici« ali »cesti«, s čimer označujemo vsak javni prostor s hišami, trgovinami, gostilnami, javnimi zgradbami, vozili. Ulica v vzgojnem smislu ni na dobrem glasu. Otroci se predajajo pohajkovanju, ogledujejo si izložbe, promet, ljudi itd., od vsepovsod jih navdajajo številni vtisi, ki pa jih mlad človek ne more istočasno dojemati in se vanje poglabljati, jemlje jih površno, postaja potem sam površen, prenasičen, živčen, predrzen, naveličan ipd. To pa oblikovanju njegovega značaja nikakor ni v korist. Na cesti se srečuje tudi s klapami, stalno je ogrožen zaradi nevarnosti prometnih nesreč. Tako je primerno tudi v tem pogledu otroka stalno nadzirati in ga poučiti, naj se »ceste« izogiba. Kajpak je cesta ali ulica še najmanj primeren prostor za igranje športnih iger, npr. nogometa!

Med skritimi sovzgojevalci omenjamo tudi **prireditve,** ki se vrše v šoli (novoletna jelka, šolske akademije, koncerti, plesi) ali zunaj nje (igre, zabavni večeri, športne prireditve, proslave ob praznikih, veselice, lutkovne in gledališke predstave itd.). Važna je vsebina in oblika prireditev, ob tem pa tudi čas trajanja, saj vemo, da se morajo šolski otroci doma tudi učiti in se pripravljati na pouk, česar ne bodo zmožni, če bodo prireditvam in podobnemu namenjali celoten prosti čas. To jih tudi psihično preveč obremenjuje. Tu gre predvsem za pravo mero, ki jo naj presodijo v dobro otrok in mladostnikov odrasli kot vzgojitelji in jim svoje kriterije primerno raztolmačijo, da se bodo lahko mladi ljudje v vseh pogojih ustrezno orientirali.

O filmu, radiu in televiziji v raznih oblikah mnogo razpravljamo. V naših kramljanjih bomo o teh sredstvih še posebej spregovorili, prav zato jih danes kot skrite sovzgojevalce le omenjamo.

Tisk, časniki, časopisi so eno najpomembnejših vzgojnih sredstev. Žal se tega dejstva pri nas premalo zavedamo. Imamo tudi dobre knjige, dobro čtivo. Žalostna resnica pa je, da še nikoli nismo dajali našim mladim ljudem toliko prazne plaže, kakršno jim ponujajo v svoji najbolj pisani obliki širom slovenske domovine »bogato opremljeni kioski! Ni vseeno, ali lahko mlad človek vse gleda in tudi bere vse, kar se mu zljubi ali kar je trenutno pikantno! V tem oziru utegne postati film ali slaba knjiga vzgojno zelo negativna. Vprašanje pa je, koliko prispeva vse to k oblikovanju idejno-političnega lika našega mladega človeka v smislu vzgojnih smotrov naše socialistične vzgoje.

Prof. ALBIN PODJAVORŠEK

Preizkus znanja prve pomoči

Tudi v letošnjem juniju so ekipe prve pomoči civilne zaščite preverile svoje znanje na tovrstnem tekmovanju, ki ga je uspešno pripravil občinski štab civilne zaščite v počastitev 20. junija — dneva civilne zaščite in v počastitev XI. kongresa ZKJ.

Tako se je že ob 7. uri zjutraj v prostorih doma srednjih šol na Gerbičevi zbralo 510 članov civilne zaščite, ki so bili razvrščeni v 85 ekip (iz 28 krajevnih skupnosti in občinske čete). Na mestu so bili zbrani tudi predstavniki tehnične in računarske ekipe, brez opravičil pa se na zbornem mestu ni pojavilo 15 ocenjevalcev — zdravstvenih delavcev, kar je delo same ocenjevalne komisije močno obremenilo. Kljub temu pa je komisija delo učinkovito opravila.

Po strokovni oceni ocenjevalne komisije so ekipe dobro pripravljene in opremljene. Najboljše rezultate pa so dosegli:

1. do 2. mesto — KS Krim-Rudnik — 6 ekip
2. do 2. mesto — KS Vnanje gorice — 1 ekipa
3. mesto — KS Brdo — 2 ekipi
4. do 6. mesto KS Kozarje — 1 ekipa
4. do 6. mesto KS Podpeč-Preserje — 2 ekipi
4. do 6. mesto KS Krim-Rudnik — 5 ekip
7. do 8. mesto — KS Kolezija — 3 ekipe
7. do 8. mesto — KS Brezovica — 5 ekip
9. do 11. mesto — KS Rožna dolina — 2 ekipi
9. do 11. mesto — KS Krim-Rudnik — 1 ekipa
9. do 11. mesto — Občinska četa — 3 ekipe

Na ocenjevalnem prostoru, ne glede na slabo in deževno vreme, je vladalo veliko zanimanje, požrtvovalnost in pripravljenost prisotnih, ki so zainteresirano čakali na oceno in izid usposobljenosti. Vnema in zavzetost, želja po znanju in pripravljenosti ekip CZ in naše občine, so pokazale, da bi v primeru elementarne nesreče ter v drugih ustreznih razmerah bile sposobne za uspešno izvajanje prve pomoči.

Celotna organizacija preizkusa usposobljenosti je bila skrbno pripravljena in brezhibno izpeljana.

Glede na dosedanje rezultate pri tekmovanjih ekip prve pomoči civilne zaščite in Rdečega križa (mladih članov in mladine) lahko ugotavljamo, da smo na območju naše občine napravili vidne in uspešne korake na področju zaščite in samozaščite, pa čeprav v celoti še nismo in ne moremo biti zadovoljni.

V prizadevanjih razvoja in organizacije civilne zaščite v občini, je imel občinski štab CZ polno podporo s strani izvršnega sveta skupščine občine in občinskega sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno zasmozaščito, ki tekoče spremljata stanje na tem področju. Naj še poudarimo, da je iz občinskega proračuna za leto 1977 izvršni svet odobril 2,200.000 din za opremo občinskih specializiranih enot.

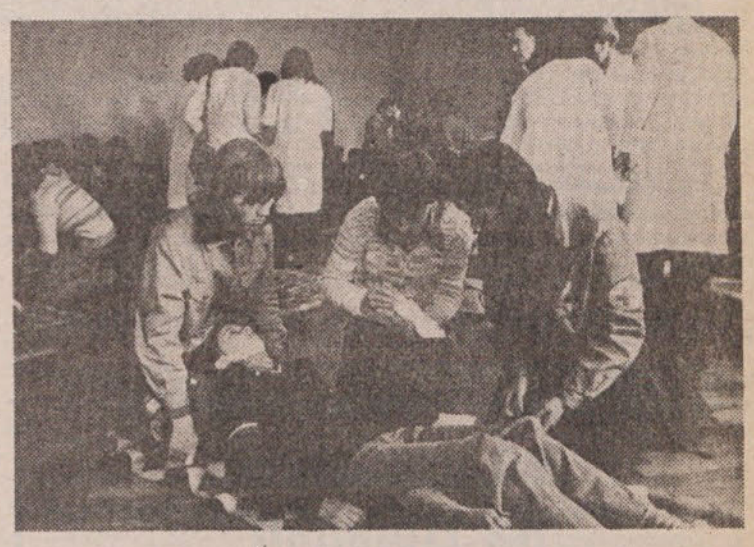

Ob tej priložnosti bi želeli opozoriti na nekatere pomanjkljivosti, ki jih moramo v najkrajšem času odpraviti pri organizaciji civilne zaščite.

Pristojni organi in organizacije v KS, OZD, TOZD, zavodih, šolah, kot tudi v posameznih interesnih skupnostih in organizacijah na območju občine, bi morali natančno oceniti stanje: samozaščite, narodne zaščite in civilne zaščite. Še posebno pozornost morajo posvetiti stanju organiziranosti in usposobljenosti hišne civilne zaščite.

Natančno bi morali oceniti sposobnost in pripravljenost splošnih oziroma specializiranih enot CZ. Vsi ostali dejavniki pa štabe in enote v svoji pristojnosti.

Tako dobljena ocena bi omogočala realno podlago za konkretno ukrepanje pristojnih organov in odgovornih dejavnikov v posameznih KS, KI IMAJO PO REPUBLIŠKEM ZAKONU O LJUDSKI OBRAMBI VELIKO ODGOVORNOST ZA RAZVOJ CZ na svojem območju. Ob tem pa nas naj spremlja spoznanje, da so pristojni organi občine, občinske strokovne službe in druge inštitucije: zdravstveni domovi, ambulante, RK, veterinarske ambulante, komunalne organizacije, samoupravne interesne skupnosti, posamezni zavodi, gasilske organizacije in društva ob naravnih in drugih nesrečah ter v drugih izrednih razmerah, predhodnica CZ v reševanju življenja in premoženja občanov.

Vsi odgovorni dejavniki na področju CZ in drugih oblik zaščite morajo takoj pristopiti k analizi resničnega stanja v svoji krajevni skupnosti.

JEFTO LUKAČ

IZLET V BENEŠKO SLOVENIJO

10. junija je priredila krajevna organizacija ZZB NOV Kolezija enodnevni izlet v Beneško Slovenijo. V dveh avtobusih je potovalo nad sto naših članov in njihovih sorodnikov. Na obmejnem prehodu v Rožni dolini nas je izredno dolga kolona zadržala kar dve uri. To je bil vzrok, da smo prišli v Čedad z znatno zamudo. Kljub temu pa nas je predstavnica društva »Ivan Trinko«, mlada učiteljica Lucija Kostaperaria potrpežljivo čakala na dogovorjenem mestu. Priključila se nam je in nas vodila po našem izletu pri zamejskih Slovencih.

Zaradi zamude smo morali program izleta nekoliko skrčiti in smo se tako odpeljali na Matajur do planinskega doma. Domačini so nas tam toplo sprejeli in nam postregli z enolončnico in izredno dobro vinsko kapljico. V domu se nam je pridružil tudi Pasquale Gujon, župnik iz vasi Matajur. V svojem mehkem narečju sta nam Lucija in župnik opisala razmere, v katerih živijo Beneški Slovenci. Vrstili so se govori, petje, skratka razpoloženje je bilo izredno živahno.

Po kosilu smo se odpeljali v vas Matajur, kjer je skupen grob sedemnajstih od skupno trideset partizanov, ki so istega dne padli v boju z Nemci na pobočju Matajurja. Sedemnajst imen je vklesanih v spomenik, ostali partizani so pokopani v domačih vaseh. Na grob smo položili venec in počastili spomin padlih borcev z govorom vodje izleta. Župnik Gujon je ob grobu podrobno opisal boj partizanov in pomoč, ki so jim jo nudili domačini. Ob prepevanju slovenskih pesmi se je orosilo marsikatero oko.

Iz Matajurja smo se vrnili v Čedad, kjer smo kulturnemu drustvu »Ivan Trinko« izročili 144 slovenskih knjig, ki so jih podarili izletniki ob zbiralni akciji, katero smo organizirali v ta namen. V Čedadu smo si med drugim ogledali tudi longobardski tempelj, ki je edinstven v Evropi.

Pozno popoldne smo se odpeljali v Nadiško dolino in se ustavili v vasi Landar, da smo si ogledali Landarsko jamo. To je zelo velika kraška jama visoko v skalah. Do jame vodi 115 kamnitih stopnic, katere je izklesal pred skoraj tisoč leti Matija Tomatič. V jami je cerkvica Sv. Ivana v Čele, ki jo je sezidal leta 1477 mojster Andrej iz Škofje Loke.

Po ogledu jame smo se poslovili od ljubeznive spremljevalke Lucije in se napotili preko Robiča in Kobarida proti Ljubljani. Zadovoljni in polni lepih vtisov so izletniki izrazili željo, da bi prihodnje leto zopet obiskali prijazne, a siromašne Slovence v Terski dolini in okoliških vaseh.

BRANKO LOVREČIČ

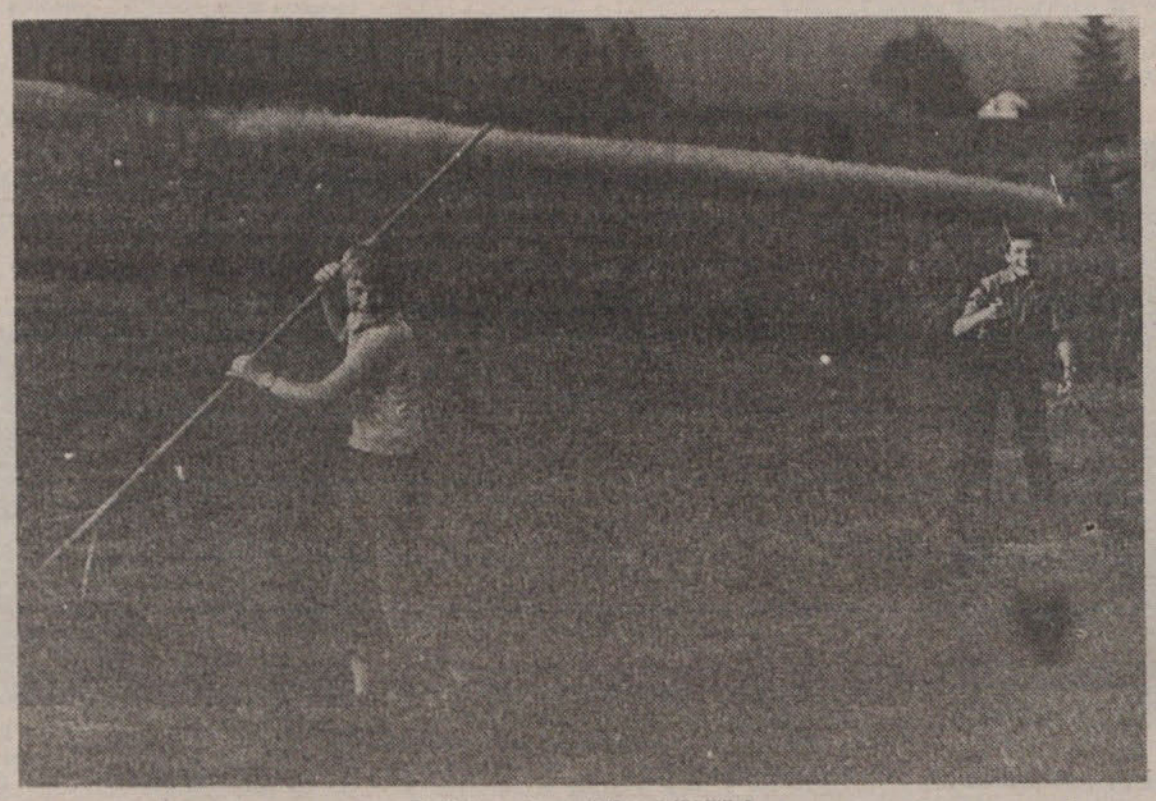

Košnja na travnikih pri Raščici

Takih izletov si še želimo!

V počastitev 4. julija — dneva borca, je krajevni odbor ZZB NOV Milan Česnik tudi letos 26. junija organiziral izlet za svoje člane.

Vsi člani smo z vabilom za izlet na Pohorje prejeli tudi skrbno pripravljen program. Izleta se nas je udeležilo 82 članov. Med potjo smo si ogledali Vransko, Žalec, Celje, Slovenske konjice, Slovensko Bistrico, Hoče. Pri Arji vasi smo zavili na novo avto-cesto — ponos Štajerske. Na Pohorju smo se ustavili v hotelu Bellevue in na Arehu, kjer je smučarsko turistični center. Naš cilj pa je bil, priti na Osankarico, kjer bi si ogledali muzej NOB in prizorišče zadnjega boja legendarnega Pohorskega bataljona. Zaradi močnega dežja pa žal nismo mogli priti do spomenika, niti si ogledati muzeja, kjer je bilo istočasno srečanje invalidov Štajerske, ki so se pred dežjem zatekli v prostore muzeja.

S Pohorja smo se odpeljali v Oplotnico, kjer je bilo organizirano skupno kosilo, po katerem je bilo tovariško srečanje. O razvoju partizanstva na Štajerskem so nam pripovedovali tovariši, ki so bili borci XIV. divizije. O akcijah in bitkah Pohorskega bataljona pa nam je govoril preživeli borec tega legendarnega bataljona tovariš Ulrih.

Z izletom in tovariškim srečanjem smo bili vsi zadovoljni, saj nas je dobro razpoloženje in vedra pesem spremljala vse do prihoda v Ljubljano.

Menim, da so našim članom taki izleti, srečanja in razvedrila potrebni tudi v bodoče, saj so med seboj bolje spoznavamo in obujamo spomine na našo narodnoosvobodilno vojno in obnovo porušene domovine. Na teh izletih pa tudi vidimo, kako velik je razvoj in napredek naše samoupravne socialističnedežele.

Marija Legan

SREČANJE Z DOMIŠLJIJO

Uvodne besede je prispeval predsednik Sveta za kulturo pri OK SZDL tovariš Sergej Vošnjak: »V posebno zadovoljstvo mi je, da lahko v imenu občinske konference SZDL.. pozdravim to prvo srečanje mladih literatov in sporočim priznanje občinski zvezi kulturnih organizacij in mentorjem po šolah za takšno skupno predstavitev vaših želja in hotenj po ustvarjalni izpovedi.«

Z zelo zanimivimi mislimi se je približal mladi ustvarjalnosti in jih spodbudil »k odkrivanju novih svetov, ne samo planetov našega osončja, ampak tudi svetov novih vrednot: svet svobode, svet enakopravnosti, svet znanja, svet občutkov, svet plemenitosti. ... Hrepenenje je sestavni del resničnega življenja. In prav iskanje ustvarjalcev duhovnih vrednot je usmerjeno k odkrivanju teh lepših svetov. Da bomo znali bolje vrednotiti, kaj je dobro, kaj je plemenito, kaj nas dela bolj človeške.«

Prireditve v prepolni dvorani občinske skupščine, na kateri so nastopili s svojimi deli Maja Andrič, Gita Damjan, Alja Gašperlin, Lidija Goršič, Spomenka Hribar, Lesjak Gregor, Marija Lušin, Miloš Markič, Darko Pangerc, Branka Peršolja, Jože Prijatelj, Maja Ravnikar, Marija Rihar, Jožica Repar, Vid Snoj, Damjana Voje, Gregor Voje, Matej Voje, Tadeja Voje, Zupančič Loti — so se udeležili tudi številni ugledni predstavniki kulturnega in družbenopolitičnega življenja. Vsem nastopajočim je prof. Dragica Kregelj v imenu občinske zveze podelila spominska priznanja, skupaj s priložnostno brošuro, v kateri so bili natisnjeni literarni prispevki in omenjeni naslovi glasbenih partitur gojencev Glasbene šole Vič. Predsednica Zveze kulturnih organizacij je spodbudila šolska kulturna društva, naj bi postalo SREČANJE Z DOMIŠLJIJO tradicionalna prireditev.

KUD »Dolomiti« Dobrova se predstavi na Opčinah

Nastop v okviru kulturnih prireditev ob 20. kmečkem taboru

Na Opčinah pri Trstu so 12. avgusta 1978 odprli jubilejni 20. kmečki tabor, tradicionalni praznik kmetov, ki ga prireja Kmetijska zadruga Trst v sodelovanju z openskim prosvetnim društvom »Tabor«. Po pripovedovanju ni nihče pričakoval, da se bo ta praznik, združen z razstavami, predavanji, kulturnimi ter zabavnimi programi, ki je pomenil takrat za kmete novost in pravo razvedrilo sredi dela, obdržal do takega jubileja in razširitve v današnjem smislu. Letos je bil kmečki tabor odprt od 12. do 16. avgusta, na njem pa je bila razstava kmetijskih strojev in vinarske posode. Ob tem se je vrstil bogat kulturni in zabavni program. Nastopale so skupine slovenskih zamejcev: mešani pevski zbor Jadran od Koroščev in Milj, godba na pihala Breg, Tržaški narodni ansambel, »Narodna klapa« iz Čedada in Kulturno umetniško društvo »Dolomiti« iz Dobrove kot gostje iz matične domovine. Za zabavo sta skrbela ansambla L. Furlan in The Lords. V okviru tabora je bila odprta tudi razstava, na kateri so razstavljali člani Društva beneških likovnih umetnikov (amaterji) ter tržaška slikarka Tončka Kolarič. Zamejcem so predstavili tudi našo pisano besedo — pripravili so razstavo knjig. Organizirali so okroglo mizo o vlogi zadružništva pri razvoju sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo v okviru osimskih sporazumov ter predavanje o gobarstvu.

Posebno mesto med kulturnim programom je imel nastop Kulturno umetniškega društva »Dolomiti« iz Dobrove, katerega predstavniki so pred nedavnim navezali tesne prijateljske stike s predstavniki Prosvetnega društva »Tabor« iz Opčin. Mešani in moški pevski zbor ter folklorna skupina so se predstavili s programom »Pesmi in plesov« 13. avgusta ob 18. uri. Člani KUD so bili zelo lepo sprejeti, tako med gledalci kot med člani prosvetnega društva »Tabor«, prikupen pozdrav pa so pripravili člani Otroške folklorne skupine s spletom belokranjskih plesov. Ob nastopu je bilo naglašeno, da je ta obisk, ki je bil tokrat prvo srečanje med društvoma, postavil temelje mostu medsebojnega sodelovanja, kar pa ne pomeni le zbliževanje med ljudmi, novih znanstev in prijateljstev ter kulturnega izmenjavanja, temveč tudi prispeva k cilju krepitve enotnega slovenskega kulturnega prostora. Tako je Kulturno umetniško društvo »Dolomiti« iz Dobrove letos navezalo stike z dvema zamejskima društvoma: Slovenskim prosvetnim društvom »Bilka« iz Bilčovsa na avstrijskem Koroškem ter z openskim Prosvetnim društvom »Tabor«. Pri sodelovanju s slednjim jih vežejo tudi sorodne dejavnosti pri obeh društvih, sodelovali bodo lahko na dramskem področju, likovne samorastnike imata obe društvi, prav tako pa je pri obojih razvita folklorna dejavnost ter pevski zbori, verjetno pa bodo našli še kakšno drugo obliko kulturnega udejstvovanja, kjer je možno sodelovati. Želje obeh društev in trud po nadaljnjem sodelovanju je podprl tudi predstavnik Slovenske prosvetne zveze tajnik Dušan Kalc, zagotovil je pomoč ter vso podporo.

Pred nastopom so si člani KUD ogledali Trst z okolico in slovenske kraške vasi, kar je bilo nadvse zanimivo, saj večina ljudi ne pozna Trsta kot kulturno-zgodovinskega, temveč kot nakupovalsko-potrošniški center. Pri izletu so sodelovali člani Prosvetnega društva »Tabor« in so se tudi tako predstavili kot zelo gostoljubni ter pripravljeni na vsestransko sodelovanje s KUD »Dolomiti« iz Dobrove.

D. P.

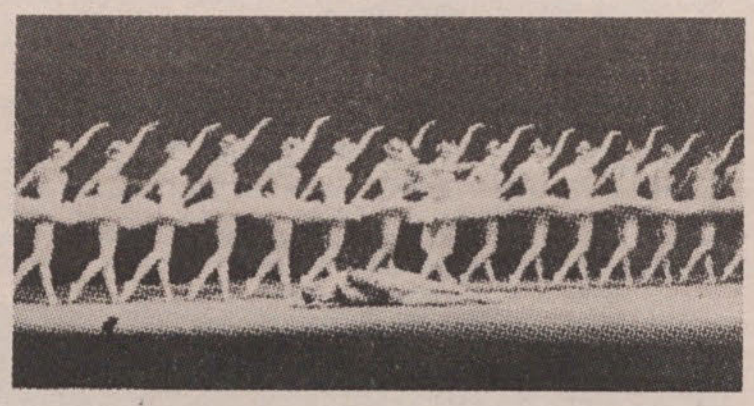

MLADI, UTESNJENI LJUBITELJSKI BALET

Zanimanje staršev in predvsem mladine za baletni pouk pri KUD Trnovo, ki ga zdaj že drugo sezono vodi ambiciozna pedagoginja Ivica Knaus, je tolikšno, da nastaja že hud problem, kako uskladiti naravo baletne umetnosti, ki zahteva predvsem PROSTOR, s številčnostjo deklic, ki bi želele postati »balerine«. Nikakor ne bi veljalo dopustiti, da bi zavoljo kvantitete trpela kvaliteta pouka. Zato bi bilo morebiti potrebno sodelovanje šolskih vodstev na omenjenem področju (O. Š. Trnovo ali O. Š. Bičevje), kjer bi se lahko ustanovili dislocirani ali novi oddelki za baletno vzgojo. KUD Trnovo gre hvala, da učencev ne odklanja, niti z avdicijami ne omejuje vpisa, saj s tem omogoča tudi manj nadarjenim sodelovanje. Seveda pa je zavoljo tega pedagog še vedno v težjem položaju in še pred zahtevnejšo nalogo. Spretna in zagnana Ivica Knaus je problem tokrat rešila zelo spretno in za gledalce povsem zadovoljivo: baletne dosežke letošnje sezone je povezala z naslovom »Marinka v baletni šoli« in omogočila pisan koreografski mozaik, v katerem se poleg solističnih točk, izvedenih z velikim znanjem in spretnostjo, sploh niso najslabše odrezale male nevajene nožice začetnikov — kar pravšnje so bile v atmosferi tega malega gledališča in ganjene mamice in očke, pa tudi neprizadete gledalce močno spominjale s svojimi belimi krilci iz tila na očarljive podobe iz začetkov fotografske umetnosti, ki si je tako rada sposojala za svoje motive prizore ljubke otroške naivnosti.

Koreografko nedvomno odlikuje izjemen psihološki čut do vsakega otroka, saj tudi bolj »nerodnemu« prisluhne in ga vplete v tok dogajanja, da čeprav samo s skromnim poklončkom sodeluje pri predstavi enakovredno. Umestne so bile besede predstavnice društva, ki je na začetku poudarila, da ima »trud, ki so ga vložili v predstavo učenci skupaj s tovarišico Knausovo in tovarišem Lavrenčičem, precej daljnosežnejši pomen, kot je enkratni nastop. To so prvi koraki v svet baletne umetnosti, gracioznosti in miline. Učenci so razvijali tovarištvo, kritičnost in resnične delovne odnose, kar jim bo gotovo koristilo v njihovem nadaljnjem življenju«.

J. T.

Počitniško pismo

Namenjeno v spodbudo Zvezi kulturnih organizacij Vič-Rudnik, mojemu delegatu in kulturni skupnosti

Lepo vas pozdravljam. Pišem vam z dopusta: sonce, voda, veter, sol, hrana (pustimo bencinske hlape, hrup in »drenj«) pa doktor roman na plaži in ilustrirani tedniki... za vsem pa neka nezadovoljena in neutešljiva želja še po nečem. Pa se odpravim v Koper, da se malo ozrem po doževi palači in si kupim sladoled. Koper je res lep, zdaj v mraku malo zapuščen in lepo urejen kot svetla izložba dobrega marketa, sladoled je okusen. Oh, je to vse?

Gruča ljudi stoji pred staro palačo. Muzej? Zvečer je menda zaprt — pa ni, vrata so odprta. Prodajajo vstopnice. V prostorni obokani veži se počasi na cvilečih tečajih odprejo notranja vrata: vstopi mož v škrlatni togi. Pravi, da bo naš vodič; ob njem belooblečeni deklici držita goreči bakli. Vabi nas naj mu sledimo. IN MI VSTOPIMO. Beli pesek pod našimi nogami skrivnostno govori, bakle v rokah belooblečenih deklet mečejo soj in sence palm in ovijalk, lijan in pinij, lovora in pomarančevcev — vse to nas prevzame in osupne. Moram se zbrati, da lahko sledim vodičevemu prijaznemu glasu, ki me vabi v nekaj nemogočega: vabi me na potovanje v preteklost; vabi me, naj se spomnim, kako je prav pod tem nebesnim svodom pred tisoči leti človekova misel ločila svetlobo zvezde in svetlobo planeta. Ozrem se, nad nami najlepši, strop, ki mu človekova volja še ni izmerila površine in globine, okrog mene pa kot bi se človekova stremljenja strdila v bel kamen prizadevanj — pod granitnimi stebri predromanske katedrale v soju bakel plemeniti nastop dveh mladih igralcev, ki s prepričljivim preprostim dialogom meri človekovo življenjsko srečo, v katero naj bi bila vključena častna smrt. Nad nami dominira kip pravice v togi iz XV. stoletja, malo prej, pred desetletji je krasil sramotilni steber, ob katerem so stali izobčenci, ki se niso držali takratnih šeg in postav. Mar so nas prizori, ki jim sledimo v tišini po škripajočem pesku, v katerih nam mladi lepi igralci oživljajo zgodbe, ki jih je napisal oče zgodovine — Herodot, tako prevzeli, ali pa izžareva to iz vseh krajev Primorja nabrano obdelano kamenje — ČAS, ki je minil, ki mineva, ki bo minil? ČAS, v katerem je vrv izdolbla zareze v vodnjak, ob katerem, utrujena, počivam? Kaj ni obraz nesrečne grofice Pie Marie, izklesan v kamen, trpel: in žaloben, čeprav od dobrodelnosti ukrivljen v izzivalno prijaznost bolj skrivnostno živ, kot v sencah utrinjajoči se obraz mlade igralke, ki je položila svojo glavico med kamnite krogle, s katerimi se je menda vojskoval srednji vek? Ko nam med šelestečim lovorjem deklica odkrije svojo golo telo — kaj ni v nas planila povodenj misli, ki so potovale z brezčasovno naglico od današnjih Boschevskih nudističnih plaž do mitske prepovedi, ki je pod smrtno kaznijo prepovedovala videti golo telo poročene žene. Naš v škrlat oblečeni cicero nam je zagotavljal, da smo lahko povsem mirni — vse grozljive prizore obvladuje sam in nam jih ponuja samo v užitek. Pa je bil Dante tisti (pesnik, katerega kipe najdeš skoro v vsakem primorskem kraju) ali reliefi iz XIV. stoletja tam ob steni, nagrobniki ali spomin na razuzdanega grofa, ki je tole palačo zares pognal na kartah ali nekakšen mirtin vonj ali lesket migljajočih zvezd in modročrnega mediteranskega neba — kriv, da mu nismo verjeli. Nismo verjeli tudi zato, ker je sam postajal preteklost, skupaj z grofom, spominom na posušene eksotične rastline, ki so jih s popotovanj prinašali kapitani, skupaj z nami vred nesposoben ujeti posledice svojega hipa. Saj je tole pismo navsezadnje spodbudila usoda — ta vezenina stkana iz različnih hotenj — tokrat iz sanj pesnika, hotenja režiserja, želj igralcev, naklonjenosti muzealcev, pa moje lastne osebne težnje »še po nečem«, kar moj delegat v skupščini imenuje »aktivno udeležbo delovnih ljudi v kulturnem delovanju za varovanje kulturne dediščine, ki naj ustvarjajo pogoje za dostopnost in uživanje kulturnih vrednot...«

Tudi zato naslavljam pismo na ZKO, da bi ji bila iniciativa Delavsko prosvetnega društva Izola in Muzeja v Kopru, ki so angažirali dva profesionalna igralca in študente akademije za gledališče, da so pod vodstvom režiserja Branka Kraljeviča in dramaturškim vodstvom pesnika Blaža Lukana oživeli za nas predmete mrtve zgodovinske prirode v spodbudo in zgled (čeprav ne mislim, da bi morali igrati. turjaško Rozamundo na turjaškem gradu?!)

Jasna Taufer

Op. ured.: Blaž Lukan in Branko Kraljevič sta bila v sezoni 1976—1977 sodelavca Zveze kulturnih organizacij Ljubljana Vič-Rudnik

POTOPLJENA DAVNINA

Mostiščarski čolni izdolbenci pri Plešivici

Na Ljubljanskem barju čolni izdolbenci, imenovani tudi drevaki, niso redkost. Odkrivali so jih od 1. polovice 19. stoletja naprej, ko so zaradi pospešenih osuševalnih del začeli vneto rezati tudi debelo šotno odejo. Mnogo poročil o najdbah starih plovil se je ohranilo, za nekatere čolne verjetno nikoli ne bomo izvedeli. V našem stoletju so večinoma opustili rezanje šote, saj je njena odeja — tisočletna varovalka skrivnosti na dnu nekdanjega mostiščarskega jezera — skoraj povsem izginila. Med Barjani je še ostalo izročilo o starodavnih najdbah drevakov. Z redkimi izjemami — hrani jih ljubljanski Narodni muzej — so odkriti in neodkriti čolni izdolbenci ostali tam, kjer so se pred tisočletji potopili in pogreznili v glatno jezersko dno.

Najditelj drevaka pri Zamedvedici — Jože Sojer je pokazal barski travnik, kjer leži starodavni »čoln«

Iz roda v rod

Za čolne izdolbence, po domače »čolne« ve tudi 69-letni kmetovalec **Jože Sojer** p. d. pri Lončarjevih iz **Plešivice 56.** Njegov oče Jernej je našel že koncem 19. in v začetku 20. stoletja pri trebljenju jarkov med barskimi parcelami — »tali« — dva čolna, izdolbena iz hrastovega debla. Oba ležita približno 40 cm globoko pod šotno preperelino — »trebežem«, na levi strani Bevško-loškega jarka, od zaselka Zamedvedica proti osamelcu Kostanjevica. Jože Sojer je čolna videl še pred zadnjo vojno, ko je obnavljal jarke med parcelami na ledini **Zamedvedca.**

Plug v službi arheologije

Najimenitnejša je najdba čez 8 m dolgega in okrog 80 cm širokega hrastovega izdolbenca na »Marinčevem talu«, tudi na ledini Zamedvedca, zahodno od nove kmetije p. d. Lončarjevih. Čoln, ki ga je Jože Sojer izoral leta 1946 ali 1947, leži na nekdanjem jezerskem dnu — »polžarici«, okrog 100 m oddaljen od nekdanjega jezerskega brega na vznožju hriba Medvedca. V desetletjih je vse bolj kopnela tenka odeja »trebeža« nad čolnom, ki se je na lepem znašel tik pod površjem barskega travnika, izpostavljen ozračju. Čoln je še dobro ohranjen, vendar bo kljub nenehni najditeljevi skrbi neizogibno propadel, če se ga ne bodo strokovno lotili arheologi in restavratorji. V strokovni literaturi iz leta 1911 poroča arheolog Valter Šmid o dveh izdolbencih, odkritih v sredini 19. stoletja na barski parceli Kušjanove graščine pri Plešivici. Čoln, ki ga je po Šmidovih podatkih spomladi 1905 odkril Jernej Sojer, je istoveten z izdolbencem na parceli zahodno od stare kmetije p. d. Lončarjevih.

Delavnici kamnitega orodja

Arheološko topografiranje nekdanjega obrežja mostiščarskega jezera, ki ga ob sodelovanju republiškega zavoda za spomeniško varstvo vodi Inštitut za arheologijo SAZU, je na severni strani osamelcev Medvedca in Vrbičev hribec odkrilo dve zanimivi najdišči številnih kremenovih odbitkov. Nekateri so tudi obdelani in so služili kot rezilca, strgalca, praskalca in celo svederčki, verjetno starim Barjanom. Med kremenovimi odbitki so ležali tudi odlomki starih kosti. Najdbi opozarjata, da je bilo obrežje ljubljanskega mostiščarskega jezera naseljeno vsaj občasno. Zato ne preseneča podatek o kamniti sekiri s prevrtano luknjo za toporišče, ki jo je okoli leta 1936 našel Jože Sojer v Kušljanovem jarku, pri svoji novi hiši. O prisotnosti mostiščarjev v bližini Plešivice pričata tudi najdbi treh kladiv iz jelenovega rogovja leta 1857 na barski parceli Kušljanovega gradu in sekire iz serpentina med Medvedco in Kušljanovim gradom (omenjene leta 1888).

Nepretrgana nit življenja

Čolni izdolbenci, odkriti na Barju, pripadajo verjetno prebivalcem mostišč s konca kamene dobe, iz bakrene in bronaste dobe (konec 3. — sredina 2. tisočletja pr. n. št.). Nekatera takšna plovila lahko pripadajo tudi mlajšim arheološkim dobam. S sodobnim raziskovanjem izdolbencev bi nedvomno mnogo prispevali k njihovi boljši dataciji in obenem k njihovemu trajnemu obvarovanju. Tudi najdišči kremenovih orodij na nekdanjem obrežju — nedvomno prazgodovinski — sta brez predhodnih izkopavanj premalo zgovorni. Barska prostranstva so izkoriščali tudi prebivalci kasnejših obdobij, ki so gradili na dediščini mostiščarjev. Najdbe rimskih novcev in »turških podkev« — verjetno rimskodobnih — v bližini zaselka Zamedvedica pričajo, da je bilo močvirno Barje tedaj delno izsušeno in kmetijsko zanimivo. Le zgodnji srednji vek na območju Plešivice in naselitev naših staroslovanskih prednikov ob **Blatu** (verjetno staroslovansko ime za Barje) sta še zavita v temo.

DAVORIN VUGA

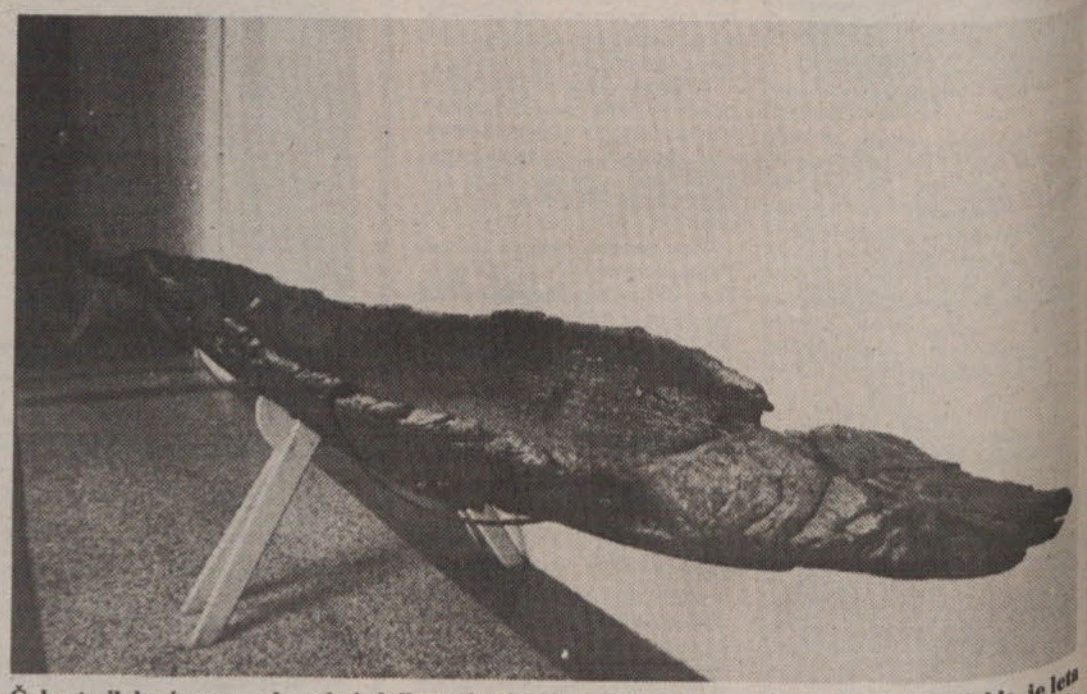

Čoln starih barjanov — drevak, izdolben s kovinskim orodjem iz mogočnega hrastovega debla, je leta 1927 izkopal Martin Strle v Barju pri Mateni. Plovilo, eno najstarejših v Sloveniji in Jugoslaviji sploh, je razstavljeno v arheološki zbirki ljubljanskega narodnega muzeja

POGOVOR S SEKRETARJEM TKS

ODGOVORNO IN ZANIMIVO DELO

S prihodom na novo delovno mesto sekretarja SITKS občine Ljubljana Vič-Rudnik, se je Mladen Sumina nemudoma spoprijel s težavami in problemi, ki mu jih sprejeto delo nalaga. Pred prevzemom te funkcije je bil sekretar občinske konference ZSMS, kjer se je pogosto srečeval s problemi telesne kulture in tudi lepotami, ki jih nudi delo s športniki in njihovimi ljubitelji.

Čeprav se sam nikoli ni tekmovalno ukvarjal s športnimi disciplinami, je že od rane mladosti navdušen športnik, ki v tej aktivnosti vidi predvsem zdravo duševno in telesno sprostitev in vir novih moči za vsakdanje delo. V najinem pogovoru je sproščeno opisoval svoje delo, naloge in načrte, tako da ni bilo potrebno veliko spraševati in z vprašanji povezovati razgovor. Tako vam lahko posredujem le najin pomenek, kjer Mladen prikazuje svoje poglede na šport, rekreacijo in druge telesnokulturne aktivnosti.

TEŽAK ZAČETEK

Ko sem s 1. januarjem prišel na novo mesto, sem se takoj spoprijel z delom, ki me je že čakalo. Časa za neko normalno uvajanje ni bilo, saj je bilo potrebno kar hitro pripraviti poročila za minulo leto in programe za leto 1978. Srečal sem se z obilnimi kadrovskimi težavami, kjer je vladalo pred zaključkom mandatnega obdobja v nekaterih delegacijah pravo razsulo. Zaradi velike fluktuacije zaposlenih tudi seznami posameznih delegacij niso bili aktualni in ni bilo mogoče naknadno ukrepati. Zato sem vložil vse sile v pripravo na nov mandat delegatov. Pri tem sem se srečaval s številnimi problemi, kajti velike večine novo evidentiranih delegatov zlasti pa iz telesnokulturnih organizacij nisem poznal in je bilo potrebno opraviti nešteto pogovorov znotraj skupnosti in preko SZDL, da smo uspeli poiskati takšne kadrovske rešitve, ki nam zagotavljajo uspešno delo v tem mandatu.

VELIKO NEJASNOSTI

Pri svojem delu pogrešam povezavo z upravnimi organi skupščine občine in njihovimi strokovnimi službami. Za posamezne odloke zvemo šele takrat, ko so objavljeni v uradnem listu. Moti me tudi nedorečenost v delu SIS in njihovih strokovnih službah, ki so nekje dobro, drugje pa slabo organizirane.

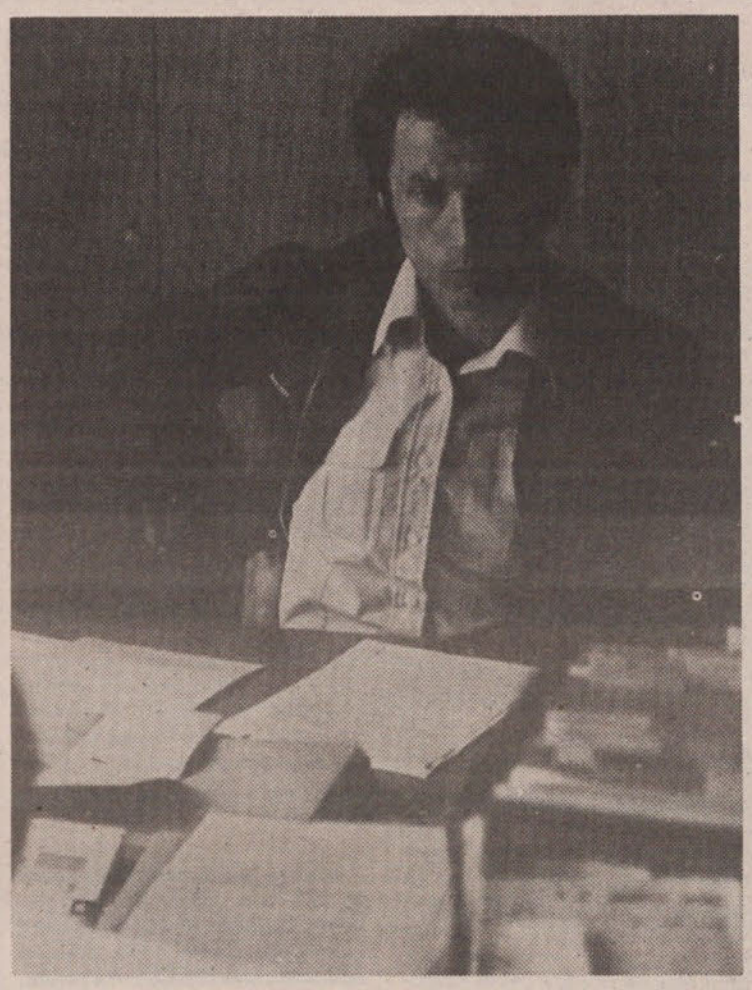

Mladen Sumina

Sprijazniti bi se morali z veliko porabo površin pri načrtovanju športnih objektov in to potrebo tudi upoštevati pri prostorskem planiranju in urbanizaciji našega okolja. Tako pa vse prepogosto naknadno zasilno rešujemo probleme športno rekreacijskih prostorov. Boleče, toda resnično je tudi dejstvo, da je za obstoječo telesno kulturo, množičnost, rekreacijo in vrhunski šport premalo denarja. Stanje je takšno, da le s težavo uspevamo pokriti stroške aktivnega udejstvovanja, vzdrževanja obstoječih objektov, za širitev materialne baze pa ne damo skoraj nič. Zaradi povečane aktivnosti bodo te težave še bolj pereče. Zato je nujno ustanoviti skupnost za razvoj družbenega standarda v občini po vzoru drugih občin, kjer bi prvenstveno gradili objekte za telesno kulturo. Ravno tu pa smo v največjem zaostanku za ostalimi ljubljanskimi občinami.

OSIROMAŠENE IZVENMESTNE SKUPNOSTI

Z uveljavitvijo koncepta vrhunskega športa smo priče nekoliko manjši aktivnosti v izvenmestnih skupnostih (Ig, Škofljica, Horjul...). Vzroke za to bo potrebno temeljito analizirati in se ponovno dogovoriti o vlogi in mestu občine Vič-Rudnik v mestu Ljubljana. Zaradi obsega občine in raznolike socialne strukture prebivalstva ne gre poenostavljati in šablonizirati v mestnem prostoru. Kaže tudi, da srednjeročni načrt ne bo popolnoma uresničen. Verjetno je bil program preobsežen, vprašanje pa je tudi, če smo se ustrezno organizirali in angažirali, da postavljeni program uresničimo. Kljub vsem težavam pa upam, da z aktivnim delom delegatov v delegacijah v TOZD, KS, OTKO in organih skupnosti rešimo večino slabosti v našem delu. Šport ima neko neznano moč, ki me privlači in spodbuja pri delu in vedno daje upanje na lepši športni jutri.

TEKMOVALI SO MODELARJI MOTORNIH ČOLNOV

SLOVENSKI PRVAKI SO VIŠKI MODELARJI

Slovensko prvenstvo modelarjev motornih čolnov je bilo letos 4. junija na bazenu Štern na Ježici. To pot se je zbralo skupno 94 tekmovalcev, ki so se pomerili v razredih MČ-1-vožnja v cilj, MČ-2-hitrostna vožnja v cilj in MČ-3 skupinska vožnja v cilj. Med temi modelarji iz Murske Sobote, Velenja, Radovljice, Rogaševec, Lesc in Žirovnice so bili ljubljanski mladi tehniki iz Osnovne šole Brezovica, Osnovne šole Hinko Smrekar, Osnovne šole Riharda Jakopiča, Osnovne šole Franceta Bevka, osnovne šole Danile Kumarjeve in Zavoda za slušno in govorno prizadeto mladino. Tekmovanje je potekalo v počastitev Dneva mladosti, partijskih in Titovih jubilejev v organizaciji Ljubljanskega modelarskega kluba in Brodarske zveze Slovenije.

Prvouvrščeni v vseh tekmovalnih razredih so bili ljubljanski mladi tehniki: 1. mesto v razredu MČ-1 je osvojil sedmošolec Marko Sitar iz Osnovne šole Danile Kumarjeve, medtem, ko so si priborili viški modelarji vsa ostala prva mesta. Prvo mesto v razredu MČ-2 je osvojil Stane Stabej, v skupinskem štartu MČ-3 pa so odnesli prvo mesto tudi njegovi klubski tovariši! Torej so ti mladi viški modelarji motornih čolnov, katerih matični Klub mladih tehnikov je v Osnovni šoli Brezovica, letošnji uspešni slovenski prvaki!

Delo v tem mladem klubu poteka pod mentorstvom tovarišice Irene Velkavrh. Pestrost dela terja znanje, delovnih navad in vztrajnosti, ki so merila uspehov na področju brodarskega, raketnega in letalskega modelarstva.

VALERIJA NOVŠAK

MERCATOR PRED SEZONO

Uigrana mlada ekipa

Ko je bilo pred letom in pol že jasno, da viški drugoligaš ne bo obdržal svojega statusa v tej ligi, so se odgovorni odločili za načrtno in strokovno dolgoročno delo. V svoji sredini so zbrali mlade nogometaše mesta Ljubljane in bližnje okolice, ter jih pod strokovnim vodstvom priznanega trenerja Nedeljka Gugolja pripravili za nastope v SNL in po zmagi v njej tudi za borbo v II. ZNL — zahod.

Tako zbrano moštvo, ki ga sestavljajo predvsem resni in vztrajni ljubitelji športa, bo tudi v letošnji sezoni tvorilo jedro ekipe. Kljub mladosti in neizkušenosti v boju z močnejšim nasprotnikom ima ekipa veliko prednosti, predvsem uigranost in možnost hitrega napredka. Zaradi napornega tekmovanja v ligi se je vodstvo kljub temu odločilo, da nekoliko okrepi svoje vrste z že preizkušenimi igralci. Tako bomo lahko na igrišču ŠP Svoboda spremljali igre nekaterih novih **igralcev**, ki pa bodo dobili mesto v ekipi le ob odgovornem in resnem delu.

Vodstvo kluba je z dosežki v pripravljalnem obdobju nadvse zadovoljno. Po petdnevnem pripravljalnem treningu ob Gerbičevi cesti so se nogometaši novega slovenskega drugoligaša odpravili na enotedenske priprave v Mozirje. Tu so poleg potrebne telesne pripravljenosti vadili povezanost in uigranost moštva. Spilili so tudi tehniko posameznih igralcev in njihove naloge na tekmi. S temi pripravami in nekaterimi kasnejšimi trening tekmami so se skušali v najboljši meri pripraviti za naporno sezono.

Kljub začetnemu porazu v prvem kolu, ko so gostovali pri Rudarju iz Lubije, se lahko nadejamo lepih iger in zmag. Čeprav so si zadali za nalogo obstanek v ligi, mnogi nogometni strokovnjaki, predvsem pa njihovi privrženci menijo, da je njihovo mesto v sredini razpredelnice. Moštvo sestavljajo naslednji igralci: v vratih bodo lahko Popovič, Magič in Dvorščak, v obrambi Podvratnik, Potočnik, Bagarič, Babšek, Samatovič, Zupančič, Terčič in Drevenšek, igralci za zvezo bodo Vrhovec, Bele, Kolarič, Klemenc, Stanko in Salihodžič, napadalci pa Kadivnik, Pritič, Poljanšek, Gašperič, Žlogar in Rebič. Ekipi želimo veliko uspeha.

Trim obvestilo

Vse ljubitelje nogometa, ki s svojimi ekipami nastopajo v občinski TRIM ligi v malem nogometu, opozarjamo na pričetek jesenskega dela tekmovanj. Urnik drugega dela tekmovanja je sledeč:

Skupina A — igrišče ŠP Svoboda, Gerbičeva 61: I. kolo 4. in 5. 9. 1978, II. kolo 11., 12. 9. 1978, III. kolo 18., 19. 9. 1978, IV. kolo 25., 26. 9. 1978, V. kolo 2., 3. 10. 1978, VI. kolo 9., 10. 10. 1978, VII. kolo 16., 17. 10. 1978 in VIII. kolo 23., 24. 10. 1978, IX. kolo 30., 31. 10. 1978.

Skupina B — igrišče ŠP Svoboda, Gerbičeva 61: I. kolo 5., 7. 9. 1978, II. kolo 12., 14. 9. 1978, III. kolo 19., 21. 9. 1978, IV. kolo 26., 28. 9. 1978, V. kolo 3., 5. 10. 1978, VI. kolo 10., 12. 10. 1978, VII. kolo 17., 19. 10. 1978, VIII. kolo 24., 26. 10. 1978, IX. kolo 31. 10., 2. 11. 1978.

Skupina C — igrišče pri OŠ Vič, Tržaška 74: razpored posameznih kol je isti kot prvi datum pri skupini A.

NOVO ŠD V NAŠI OBČINI

Na ustanovnem občnem zboru je bil sprejet sklep o ustanovitvi ŠD Horjul. V tej krajevni skupnosti, ki je ena največjih v naši občini, je športna dejavnost že dalj časa močno razvita, zato so na pobudo kolesarske sekcije, ki sedaj deluje v okviru KK SZDL Horjul, ustanovili društvo. Mladi kolesarji že dalj časa uspešno nastopajo in dosegajo pomembne uspehe v republiškem merilu. Tekme mladih Horjula ter veteranov. Jeseni imajo v programu organizacijo tekmovanja, na katerem bodo nastopili tudi tekmovalci iz zamejstva.

V okviru ŠD pa bodo delovale tudi druge sekcije: košarka, mali nogomet, namizni tenis, strelstvo in rekreacija, namenjena predvsem za starejše krajane. Vadba bo organizirana v prostorih OŠ Horjul, s katero že dalj časa sodelujejo, ter v poletnem času na športni ploščadi, ki pa še ni v celoti dograjena.

Vse navedene sekcije imajo namen vključiti se v tekmovalne lige v okviru občine Ljubljana Vič-Rudnik.

S to ustanovitvijo se KS Horjul pridružuje akciji TKS Ljubljana Vič-Rudnik, **v vsaki krajevni skupnosti športno društvo.**

SIMONA ZIERNICKI

319 DOBRIH ŠPORTNIKOV

Kot v večini občin v Sloveniji je tudi na Viču ZTKO organizirala tekmovanje za športno značko I. stopnje — to je za otroke od 5.—7. leta starosti. V letošnjem letu se je za tekmovanje prijavilo kar 708 malčkov iz 10 vzgojnovarstvenih zavodov. Kljub temu, da so nekateri v začetku gledali na akcijo nekoliko nezaupljivo, pa so med letom spoznali, da je to ne le koristna novost, ker že najmlajše navaja na najrazličnejše telesne aktivnosti, temveč je to tudi akcija, ki je popestrila predvsem telesnovzgojni program dela v VVZ. Otroci so tako med letom obiskovali plavalni tečaj, pozimi smučali, vmes pa vadili z žogo, kotalkali, kolesarili in hodili na izlete. Vsaj štiri od šestih nalog so morale biti opravljene, kot to zahtevajo pravila tekmovanja, da si je tekmovalec pridobil diplomo dobrega športnika I. stopnje in športno značko. Na zaključnih tekmovanjih v juniju je bilo tako podeljenih 319 športnih značk. Nekateri VVZ bodo zaključili s tekmovanjem v septembru, tako da bo število najmlajših dobrih športnikov še večje.

Po prvem letu tekmovanja za športno značko lahko ocenimo, da so VVZ tekmovanje ugodno sprejeli in da bo akcija ob tako prizadnevnem delu vzgojiteljic, kot so ga pokazale letos, prihodnje leto še uspešnejše. Pred ZTKO pa je naloga, da poleg tega, da izboljša pogoje za tekmovanje v VVZ vključi v tekmovanje tudi otroke, ki ne obiskujejo VVZ.

P. K.

športne drobtinice

Tekmovalec Kajak-kanu kluba kanuist Srečko Masle se je imenitno odrezal na tekmovanju za evropski pokal. V hudi mednarodni konkurenci je zasedel odlično tretje mesto, medtem ko je v skupni uvrstitvi EP celo zasedel drugo mesto. Po zmagi v Meranu in v Tacnu še en odličen rezultat.

●

V naši občini smo z letošnjim poletjem postali bogatejši za 26 vaditeljev plavanja. ZTKO naše občine in plavalni klub Ilirija sta organizirala in izpeljala vaditeljski tečaj, katerega se je udeležilo tudi 9 vzgojiteljic. Vsi tečajniki so opravili zaključni izpit. PK Ljubljana pa nič.

●

Na balinarskem turnirju BŠK Svobode so se odlično odrezali viški športniki. Presenetljivo sta se v finale uvrstili ekipi Brda in Rožne doline. V medsebojnem srečanju so več uspeha imeli člani Rožne doline, katere član je tudi najboljši posameznik tekmovanja. To je bil Tine Šivic, ki je bil najbolj zaslužen za uspeh svoje ekipe.

●

Nekdanja reprezentantka in članica NTK Olimpija Eva Jeler se je s svojimi mladinskimi in pionirskimi varovanci, ki jih trenira v ZRN, pomerila s selekcijo Ljubljane. Gostje so naredili presenečenje in premagali naše najboljše igralce namiznega tenisa. To kaže na uspešno delo Jelerjeve tudi v trenerskih vrstah.

naša skupna varnost v prometu

MEGLENA JUTRA

Sedanje vremenske okoliščine povzročajo, zlasti v kotlinah, značilen primer je ljubljanska kotlina, v jutranjih urah precej gosto meglo. Po nekaj mesecih, ko tega pojava nismo bili vajeni, smo se nekako odvadili pravilnega in varnega ravnanja pri vožnji v pogojih bistveno zmanjšane vidljivosti zaradi megle. Zato ne bo odveč, če »ponovimo« nekaj osnovnih pravil vožnje v megli.

V megli moramo hitrost vožnje prilagoditi meji vidljivosti. Ta pa pomeni, da smemo voziti le toliko hitro, da lahko ustavimo vsaj na robu meje vidljivosti, kajti za to mejo nas lahko »čaka« pešec, kolesar ali tovornjak.

Vedno vozimo s prižganimi zasenčenimi lučmi ali posebnimi lučmi za meglo. Predvsem se moramo zavedati, da te luči niso, zlasti ne pri dnevni svetlobi namenjene toliko osvetlitvi ceste in s tem boljši vidljivosti samega voznika, ampak predvsem zato, da nas drugi prometni udeleženci hitreje opazijo.

Megla povzroča tudi rosenje vetrobranskega stekla, kar še zmanjšuje vidljivost. Zato od časa do časa vključite brisalce.

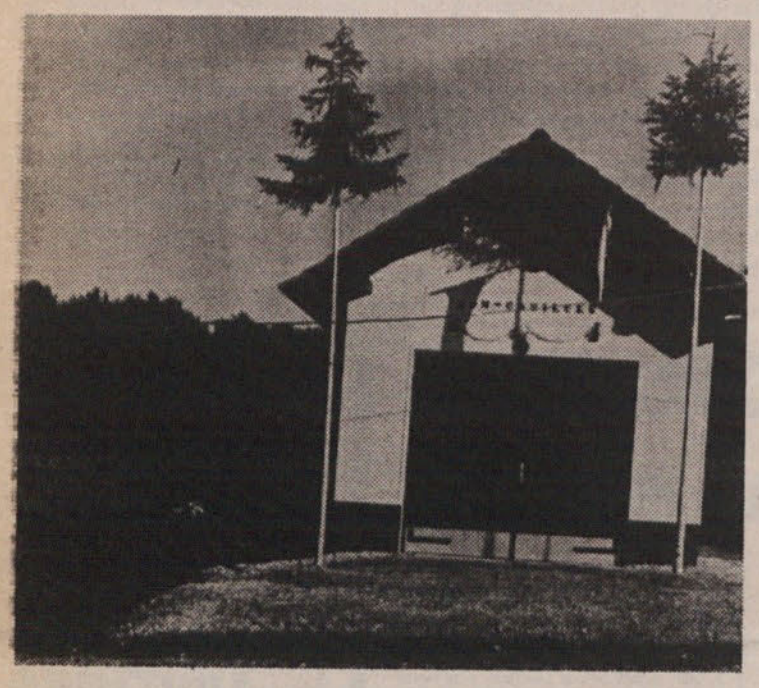

V KLADI

PRIDOBITEV NOVEGA GASILSKEGA DOMA

Prihod gasilskih avtomobilov ter gasilcev je v nedeljskem jutru 25. junija vzbujal posebno pozornost vaščanov majhne hribovite vasi Klada pri Igu.

Po kratkem delovnem posvetu poveljnikov in desetarjev s sektorskim vodstvom je sledilo alarmno znamenje za izvedbo praktične vaje. Vaja je imela namen prikazati dodatno oskrbo s potrebno vodo za gašenje požara v vasi Klada. Zaradi specifičnosti hribovite vasi, kjer je ob večjem požaru možno pričakovati pomanjkanje vode za gašenje, je bilo v vaji izvedeno dodatno oskrbovanje z vodo iz vodovodnega zajetja v sosednji vasi. Omenjeni vodovodni rezervoar je bil oddaljen od vasi Klada v dolžini 1000 metrov ter s precejšnjo višinsko razliko.

Zaradi tega so vsa sodelujoča društva izvedla oskrbo z vodo v verigi in s skupno delovno akcijo pričrpala dodatno vodo na predvideni objekt.

V analizi poteka vaje, ki jo je po končni vaji v zboru pred gasilskim domom v Kladi podal sektorski poveljnik Albin Juha, je bilo razvidno, da je vaja potekala po predvidenem načrtu ter dosegla namenjeni cilj, čeprav je bilo med vajo opaziti določene pomanjkljivosti, ki pa niso bistveno vplivale na dosego končnega rezultata.

Nato je predstavnik občinske gasilske zveze tovariš Kern vaščanom vasi Klada izročil v nadaljnjo uporabo in upravljanje novo zgrajeni gasilski dom Klada.

Omenjeni gasilski dom je bil zgrajen po daljših pripravah na pobudo vaščanov vasi Klada, ki so se pri gradnji angažirali z veliko požrtvovalnostjo, saj so vsa fizična dela opravili brezplačno. Pri večjih delovnih akcijah so s svojim delom sodelovali tudi ostali člani matičnega društva Želimlje. Pri iskanju uspehov za realizacijo gradnje tega pomembnega gasilskega doma ne smemo prezreti poteka zbiralne akcije finančnih sredstev. Prebivalci sosednjih vasi — Golo, Škrilje, Selnik, Sarsko — so s svojimi finančnimi prispevki pripomogli k nabavi potrebnega gradbenega materiala.

Upravni odbor gasilskega društva Želimlje se javno zahvaljuje vsem vaščanom vasi Klada, članom gasilskega društva kot tudi krajanom sosednjih vasi, ki so s svojim delom ali finančnimi prispevki pripomogli pri gradnji tega majhnega, toda nujno potrebnega gasilskega doma. Prav tako izrekamo zahvalo občinski gasilski zvezi ter Jerneju Čertancu za nudeno strokovno in deloma tudi materialno pomoč.

TONE ŽUNIČ

NAŠA KOMUNA — GLASILO OK SZDL LJUBLJANA VIČ-RUDNIK — UREJATA IZDAJATELJSKI SVET (predsednik FRANC MALOVRH) IN UREDNIŠKI ODBOR — ing. JANEZ ČEMAŽAR, MILOVAN DIMITRIČ, JANJA DOMITROVIČ (glavna in odgovorna urednica), ing. ALOJZ HABJAN — JANEZ JAGODIC, PETER DURJAVA, IVO ZALAR — Tehnični urednik IVAN ŽITKO — UREDNIŠTVO NAŠE KOMUNE — LJUBLJANA, TRG MDB 7 — TELEFON 23-381, int. 26 ali 20-728 — Tekoči račun SDK: 50103-678-51173 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tisk Tiskarna Ljudska pravica — Ljubljana — GLASILO DOBIJO VSA GOSPODINJSTVA V OBČINI BREZPLAČNO — GLASILO NAŠA KOMUNA IZHAJA MESEČNO V NAKLADI 26.000 IZVODOV

OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA

Začetek šolskega leta je vsekakor izreden dogodek za mnoge starše in otroke. Ene kot druge spremljajo skrbi z željo, da bi bil začetek šolskega obdobja čimbolj uspešen.

Že vrsto let nas prometno varnostne razmere ob začetku šolskega leta opozarjajo na to, da se prav v tem začetnem obdobju šolskega leta pripeti veliko več prometnih nesreč, v katerih so udeleženi otroci. Tega ne smemo dopustiti, da bi naši najmlajši že na prvem koraku omahnili pod kolesi današnjega prometa. To ni samo skrb staršev, šole ali otrok, pač pa slehernega udeleženca v prometu, posebno motoriziranih voznikov.

Vedeti moramo, da se varnostne razmere spreminjajo. Spreminjajo se v toliko, da je prometa na istih ulicah in poteh vedno več. Zato so tudi možnosti prometne nezgode neprevidnih otrok mnogo večje. Starši in mentorji prometne vzgoje v šoli naj skupaj določijo najkrajšo in najbolj varno pot, po kateri naj učenec hodi v šolo in iz šole. Še posebno pa je taka pot pomembna za učence prvih razredov osnovne šole. Pokazati jim moramo, kje, kako in kdaj naj gredo čez cesto, kako naj hodijo po cesti, ki nima pločnikov, kako naj se ravnajo na križiščih. Opozoriti jih moramo na nevarne dogodke, ki lahko nastanejo in kako naj se jih izogibajo. Prav tako moramo opozoriti in poučiti otroke kolesarje, predvsem mlajše, da kolesarska izkaznica še ne zagotavlja popolne varnosti.

UČENČEVA OSEBNA OPRAVA ZA POT

Promet zahteva od slehernega, ki se vanj vključuje, vse bolj smotrno osebno opravo. Namesto klobukov in dežnikov so na primer za kolesarje mnogo primernejša nizka pokrivala, ki se trdno prilegajo glavi, da ga pri vožnji ne ovirajo. Kolesarji z motorjem in motoristi se zavarujejo pred mrazom, vetrom in padavinami z oblačili in obutvijo iz močnejše snovi, ki ne prepušča vlage in vetra, s primernimi rokavicami in s posebnimi tesno se prilegajočimi očali.

Za zaščito glave pred morebitnimi prometnimi nezgodami se navadno zavarujejo s posebnimi čeladami.

Osebni opravi, namenjeni prometnim potrebam, posvečajo pešci vse premalo pozornosti. Ne samo starejši, temveč tudi šolski otroci, oziroma njihovi starši, se še vedno drže starih navad v obuvanju in oblačenju ali pa slepo sledijo trenutnim modnim muham. O tem, kakšna naj bo oprava pešca v prometu, odločajo v glavnem vremenske razmere v različnih letnih obdobjih. Toda kljub že davno znanim pravilom in vsakodnevnim praktičnim izkušnjam je vendarle potrebno vedno znova opozarjati na napake v oblačenju.

S TORBICO NA RAMI

Posebne pozornosti je vredno prenašanje šolskih potrebščin. Večinoma nosijo učenci zvezke, knjige in drugačna pomagala v ročnih torbicah, težkih večkrat po nekaj kilogramov. Takšna teža, ki jo otrok navadno nosi samo v eni roki, zanj nikakor ni primerna. Razen tega ga breme na poti zanaša, zato je pri hoji nestabilen in nezanesljiv. Prtljaga je njemu samemu in drugim v napoto.

Mnogo bolj kot torbice z ročaji so za učence primerni šolski nahrbtniki. Bolj praktični so, bolj zdravi, saj učenec lažje prenaša na hrbtu težje breme kot v rokah, in kar je za promet zelo pomembno, hoja je neovirana, lahka, sproščena, pa tudi učenca breme na hrbtu ne ovira, da ne bi pazil na promet okoli sebe.

Tudi barva oblačil je za promet pomembna. Oblačila žive in svetle barve voznik hitreje opazi kakor enobarvna, temnejša. Staršem torej priporočamo, da otroke oblačijo v zaščitna oblačila — rumene, svetle, citronove barve. Tudi šolske torbe ali nahrbtniki naj bodo opremljeni s svetlobnimi odbojnimi materiali. Prvošolcem obvezno privežimo okrog vratu rumeno rutico.

Ustrezna osebna oprava zagotavlja otroku večjo varnost v prometu.

kotiček za potrošnike

Vedno več predpisov v prid potrošnikov

Vedno več predpisov varuje potrošnika pred morebitno samovoljo trgovskih in storitvenih organizacij. Med njimi je tudi »pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati poslovni prostori, v katerih se opravljajo blagovni promet in storitve v blagovnem prometu.« Pravilnik je izšel v Uradnem listu SR Slovenije.

Pravilnik podrobno ureja, kakšne pogoje morajo izpolnjevati poslovni prostori, da organizacije lahko v njih opravljajo svojo dejavnost. Najpomembnejše so te-le določbe.

Prodajalna mora imeti prodajni prostor in pomožne prostore. Če v prostorih prodajalne opravljajo tudi gostinsko dejavnost, mora biti prostor te dejavnosti povsem ločen od prodajnega prostora in pomožnih prostorov. Prostor za gostinsko dejavnost je lahko združen s prodajnim prostorom, če v njem ne točijo alkoholnih pijač in če je v njem prepovedano kajenje.

Notranjost prodajalne mora biti zavarovana pred dimom, smradom, prahom, mrčesom in glodalci. Prodajalna mora imeti naravno ali umetno zračenje.

Kajenje je v prodajnih prostorih prepovedano, to mora biti tudi označeno na vidnih mestih. Prodajalna mora biti v delovnem času ustrezno razsvetljena, ter mora zato imeti poleg naravne osvetlitve tudi naprave za umetno osvetlitev prodajnega in razstavnega prostora. Vse svetolobne naprave in oprema morajo biti takšne in tako montirane, da luč ne slepi kupcev in prodajalcev, da ne spreminja barve blaga in da ni utripajoča.

Prodajalna mora imeti ustrezno napravo za ogrevanje prodajnega prostora, tako da se v njem vzdržuje primerna in stalna temperatura. Ustrezna naprava za ogrevanje je po tem pravilniku centralno ali etažno gretje, ogrevanje s toplim zrakom, peč na kurilno olje v prodajalni, kjer ne prodajajo živil, ter plinska peč, ki ima cev za odvajanje zgorelih plinov.

Prodajalna mora imeti brezhibne požarno varnostne naprave. Oprema in blago morata biti postavljena tako, da je med posameznimi deli prostor, ki omogoča neovirano hojo zaposlenega osebja in kupcev po prodajalni.

Prodajalna, v kateri opravljajo prodajo oblačil, mora imeti zadostno število kabin. V vsaki kabini mora biti sedež, obešalnik ter ogledalo. Velikost kabine in ogledala mora ustrezati oblačilom, ki jih kupci v kabini pomerjajo, vendar kabina ne sme biti ožja od 90 centimetrov, njena površina pa ne sme biti manjša od enega kvadratnega metra. Kabina mora imeti urejeno zračenje ter dovolj razsvetljena.

Prodajalna mora imeti glede na vrsto blaga, s katerim posluje, ustrezno orodje, da lahko spravlja, meri, reže, presipava in zajema blago. Pripomoček, ki ga zaposleni delavci v ta namen uporabljajo mora biti zelo čist, izdelan iz takšnega materiala, ki ne more škodljivo vplivati na blago ali škodovati zdravju potrošnikov in delavcev. Merila morajo biti postavljena tako, da imajo kupci vpogled v merjenje blaga.

Prodajalne, ki prodajajo električne aparate, žarnice, baterije, akumulatorje ter akustične in optičnoakustične in gramofonske plošče, trakove itd. morajo zanje imeti ustrezne naprave za preizkus teh predmetov.

Prodajalna mora imeti priročno skladišče.

V prodajnem prostoru prodajalne, ki ima neto površino večjo od 2000 kvadratnih metrov, morajo biti nameščeni sedeži za obiskovalce prodajalne, tako da pride na vsakih 200 kvadratnih metrov prodajnega prostora najmanj en sedež.

Med blagajno in izhodom iz samopostrežne prodajalne mora biti eden ali več ustrezno opremljenih prostorov, kjer si kupec zloži kupljeno blago.

V prodajnem prostoru samopostrežne prodajalne morajo biti nakupovalne košarice ali vozički. Če ima prodajni prostor neto površino večjo od 300 kvadratnih metrov, mora prodajalna imeti nakupovalne vozičke.

Promet blaga na trgih se opravlja na prodajnih mestih (stojnice ter prodajni boksi). Prodaja s tal ni dovoljena, prav tako ni dovoljeno blago za prodajo zlagati neposredno na tla.

Prodajno mesto mora biti čisto, prodajne klopi pa morajo biti prekrite s primernimi PVC pregrinjali. Razstavljeno blago mora biti vidno označeno s prodajno ceno.

Blago slabše kakovosti morajo po pravilniku prodajati na posebej določenih mestih z oznako »slabša kakovost«.

Živila živalskega izvora smejo prodajati le v prodajnih boksih v zaprtem tržnem prostoru. Zaprt tržni prostor mora biti urejen tako, da je temperatura v njem med tržnim časom višja od nič stopinj Celzija.

Trg mora imeti skupno hladilnico, ali pa mora imeti vsak prodajni boks svojo hladilno napravo za hrambo živil.

Zakon o blagovnem prometu nalaga Republiškemu komiteju za tržišče in cene določitev tistih proizvodov, ki se bodo odslej šteli za blago osnovne preskrbe občanov. Republiški komite je že izdal odredbo, s katero določa, kateri proizvodi se štejejo za blago osnovne preskrbe občanov. Kot blago osnovne preskrbe občanov se po odredbi štejejo naslednji proizvodi: kruh, mleko, sveže meso, jajca, pšenična moka, testenine, riž, fižol, mast, olje, sladkor, sol, milo, pralna sredstva in vžigalice.

F. PREŠEREN

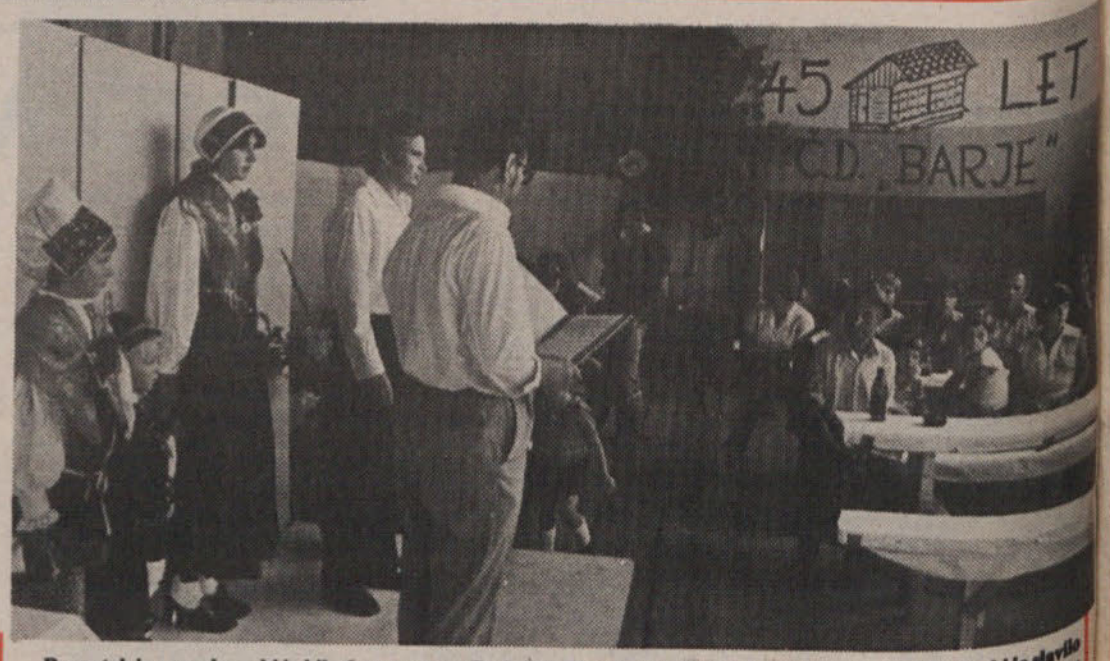

Posnetek je s proslave, ki je bila 6. avgusta na Rudniku. Zbrali so se člani čebelarskega društva Barje, ki je slavilo pomemben jubilej — 45 let uspešnega dela na področju razvoja čebelarstva. Ob tej priložnosti so najzaslužnejšim članom podelili visoka priznanja čebelarske zveze Slovenije